Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען.

NAJER FOLKSBLAT — פּרייז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 51/1651	Łódź, Czwartek 28 lutego 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דאָנערשטאָג יח אדר א׳ תרפ״ט	№51 1651

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

מאַרשאַל פּילסודסקי וועט היינט רעדן אין סענאַט

שאַרפע קריטיק פון סאַנאַטאַרישען קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט.

די נעכטיגע זיצונג פון סיים.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-רעספּאָנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים איז ווייטער געפיהרט געוואָרען די דעבאַטע איבערן פּראָיעקט פון „איינסעל" צו ענדערען די קאָנסטיטוציע.

רעפּ. באַגינסקי (וויזוואָלעניע) קריטיקירט דעם פּראָיעקט. ווען ער זאָגט: איצט וועלען מיר אַ קוק טון ווי אַזוי איז דער פּראָיעקט צוגעגרייט געוואָרען, רייסט איהם איבער רעפּ. סאַנאָיצא פון איינסעל. מיר אַליין ווייסען נישט, ווי אַזוי דאָס איז צוגע-גאַנגען!" און זאָל ברעכט אויס אַ געלעכטער און אַפּלאָדיסמענטען.

עס בעווייזט זיך אויף דער טריבונע פירשט ראַדזיוויל (איינסעל). אויף זיין אַדרעס און יחוס ווערען געמאַכט פערשידענע צווישענרופען. ער בעט דעריבער נישט צו טרייבען קיין דעמאַגאָגיע און דערמאָהנט דעם יחוס פון זיין פאָטער, וועלכער איז 50 יאָהר געשטאַנען אויף דער וואַך פון פּאַר-לאַמענטאַריזם.

דער רעדנער אַפּעלירט צו ניעדזיאַלקאָווסקי'ן (פּ.פּ.ס.) ער זאָל נאָכטון דעם ביישפּיל פון דאַשינ-סקי'ן און גענן אויף קאָמפּראָמיסען. איך אַליין, זאָגט ער, בין אַ וועלט-בירגער. דער פּראָיעקט האָלט אפשר געווען נישט צופּאַסט פאַר ענגלאַנד, אָבער אַנ׳אַנדער זאַך איז דאָך פּוילען! ער רעכענט אויס, אַז אונטערן פּראָיעקט זענען אונטערגעשריבען פאָרשטעהער פון די פערשידענסטע גרופּען (פער-געסט אָבער דערביי צו דערמאָהנען דעם רעפּ. ווישליצקי).

רעפּ. לעוויצקי (אוקר.) ערקלערט, אַז פאַר די אוקראַאינער איז אַלץ איינס — די קאָנסטיטוציע, אַנ׳אַנדערע, זי וועט סיי ווי נישט זיכערען זייערע רעכט. זיין קלוב איז געגען פּראָיעקט.

רעפּ. ליבערמאַן (פּ.פּ.ס.) האַלט אַ לענגערע קריטישע רעדע, ער פרעגט, אויף וועלכען מוסטער איז עס געבויט דער פּראָיעקט? צי אויפ׳ן פראַנ-צעזישען? וואו, האָט עס דאָס מיליטער וואַהל-רעכט? וואו האָט דער פּרעזידענט אַזעלכע פּריווי-לעגיעס? דאָס קאָן מען געפינען אין קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט פון נאַפּאָלעאָן דעם 3-טען.

אין דעם פּראָיעקט — זאָגט רעפּ. ליבערמאַן— ווערט געזאָגט, אַז דער קוואַל פון מאַכט איז דאָס פאָלק, דער טרעגער פון דער מאַכט איז דער פּרעזידענט. עס קאָן אַלזאָ זיין, אַז דער פּרעזידענט זאָל אין נאָמען פון פאָלק אָפּשאַפען די רעפּובליקאַנישע אָרדנונג.

רעפּ. יאַן פּילסודסקי: אַזעלכעס איז אין פּראָיעקט נישטאָ.

רעפּ. ליבערמאַן: אָבער דער פּרעזידענט קאָן דאָס זאָגען. אין פּראָיעקט איז בעהאַלטען אַ בולט׳ע מאָנאַרכיסטישע אידעע. אַזאַ מין רעכט, אַ שטיינער ווי דאָס רעכט אָפּצושאַפען אַלערליי פּראָצעסען האָט פערמאָגט בלויז דער עסטרייכישער קייזער.

רעפּ. ליבערמאַן ערקלערט ווייטער, אַז ער האָט אַדורכשטודירט אַלע עקזיסטירענדע קאָנסטי-טוציעס: די אייראָפּעאישע, אַפריקאַנישע, אַזיאַטישע — און ערגעץ האָט דער פּרעזידענט נישט אַזעלכע פולמאַכטען. דער יאַפּאַנישער מיקאַדאָ, וועלכער ווערט אָנגערופען „דער קעניג פון הימעל" איז אַנ׳אָרימאַן אין פערגלייך מיט׳ן פּוילישען פּרעזידענט לויט׳ן נייעם פּראָיעקט. ער קאָן שליסען די סעסיע פון סיים אויף אַ טאָג און בעשטימען אַליין 10 פּראָ-צענט שטייערען, דאַן ווידער אויף אַ טאָג און ווידער בעשטימען 10 פּראָצ. א. אַז. וו.

דער פּראָיעקט איז אויסגערעכענט פאַר אַ פּרעזידענט אַ גניוס, אַ צעזאַר, אַ נאַפּאָלעאָן, א קראָמוועל, נישט פאַר קיין פּשוט׳ע מענשען. אויב דער פּראָיעקט זאָל דורכגעהן, וועלען די פּאָליאַקען מיט דער צייט מקנא זיין די אַפריקאַנישע רעפּובליקעס!

רעפּ. ליבערמאַן שטעלט זיך דאַן אָפּ אויף די פערדינסטען פון פּאַרלאַמענטאַריזם אין פּוילען און זאָגט, אַז דער קאָנסטיטוציע-פּראָיעקט וויל פערוואַנדלען דאָס לאַנד אין אַ מיליטערישע סאַטראַפּיע לויט ביסמאַרקס שניט: דער מיניסטער איז פעראַנטוואָרטליך פאַר׳ן פּרעזידענט, דער פּרעזידענט פאַר גאָט!

רעפּ. ליבערמאַן פערענדיגט זיין רעדע מיט דער פערזיכערונג, אַז די פאָלקסמאַסען וועלען טון אַלץ, כדי דער פּראָיעקט זאָל נישט אַריין אין קראַפט.

רעפּ וורא נא לעגט פאָר אָפּצוואַרפען דעם פּראָיעקט באַלד אין דער ערשטער לעזונג. דערויף ווערט די דעבאַטע איבערגעריסען.

דער פאָרשלאַג פון רעפּ. ברון, אַז געשעפטען זאָלען פאַר חנאות מעגען אָפען זיין לענגער ווערט איבערגעשיקט אין דער קאָמיסיע.

ווייטערדיגע זיצונג קומט פאָר פרייטאָג.

היינט—רעדע פון מאַרשאַל פּילסודסקי

וואַרשע. 27, (טעלעפאָניש פון אונזער סיים קאָרעספּאָנדענט). מאָרגען (היינט) וועט פאָרקו-מען אַ זיצונג פון דער בודזשעט קאָמיטע ביים סענאַט, צו דער זיצונג וועט קומען דער קריגס-מיניס-טער מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער וועט האַלטען אַ רעדע וועגען בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום.

א האַלבער מיליאָן כינעזער

אויסגעשטאָרבען פון הונגער.

לאָנדאָן, 27 (א. וו.) לויט אַ בעריכט פון די ענגלישע מיסיעס, וואָס זענען טעטיג אין צפון-כינע, הערשט דאָרט אַנ׳אויסערגעוועהנליכע נויט. אין אַ פּראָווינץ מיט 10 מיליאָן איינוואוינער זענען אַ האַלבער מיליאָן אומגעקומען פון הונגער, 2 מיליאָן געפינען זיך אויפ׳ן ראַנד פון הונגער-טויט, אויב עס וועט נישט קומען בעצייטענס קיין הילף.

די איינוואוינער פון שטעט און דערפער אין די הונגער-געגענדען אַנטלויפען, זייענדיג געטרי-בען פון נויט. ביז איצט זענען אַוועק אַ האַלבער מיליאָן מענשען.

שילער-דעמאָנסטראַציע אין ווילנא.

40 שילער אויסגעשלאָסען.

ווילנע, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) אין ווילנע דאַרף זיך מאָרגען אָנ-הויבען דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון דער ווייסרוסי-שער „הראָמאַדע". אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זע-נען היינט געקומען אין דער ווייסרוסישער גימנאַזיום עטליכע שילער, וועלכע זענען געהאַט אויסגעשלאָ-סען געוואָרען פאַר קאָמוניזם און גענומען אַגיטירען צווישען די שילער צו מאַכען אַ דעמאָנסטראַציע פאַר׳ן געריכט. עס זענען דערביי געמאַכט געוואָרען פערשידענע אויסרופען געגען דער רעגירונג.

באַלד איז זיך צונויפגעקומען דער פּעדאַגאָגי-שער ראַט, וועלכער האָט בעשלאָסען אויסצושליסען פון גימנאַזיע 40 שילער.

—:0:—

בעשטראָפען די שולדיגע

אין פונאַנדערלאָזען אַ מיטינג אין לאָדז.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט): דאָס יודישע קאָלאָ האָט היינט בעקומען פון אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָוו-סקי אַנ׳ענטפער אויף דער אינטערפּעלאַציע, פאַר-וואָס עס איז נישט דערלאָזט געוואָרען אַ מיטינג פון „התאחדות" אין לאָדז, דער מיניסטער שרייבט, אַז די האַנדלונג פון דער לאָדזער מאַכט האָט ער געפונען פאַר נישט דערלאָזבאַר און האָט פעראָר-דענט צו בעשטראָפען די שולדיגע.

נפטר געוואָרען דער סקערניעוויצער רבי.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט איז היינט נפטר געוואָרען אין אָטוואָצק דער סקערנע-וויצער רבי אין עלטער פון 53 יאָהר.

פּרעמיער באַרטעל אין דאַנציג.

דאַנציג, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) קיין דאַנציג איז געקומען אַלס גאַסט פון דאַנציגער סענאַט דער פּוילישער פּרעמיער באַר-טעל אין בעגלייטונג פון קאָמוניקאַציע-מיניסטער קיהן. דער פּרעמיער איז פייערליך אויפגענומען גע-וואָרען דורך דער דאַנציגער און פּוילישער מאַכט.

שיף-קאַטאַסטראָפע.

לאָנדאָן, 27. (אַטע) ביים אונטערגאַנג פון כינעזישען דאַמפער „לאַשאַגען" זענען 26 פּערזאָן פון דער מאַנשאַפט אומגעקומען.

דיואַי קומט קיין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 27 (א. וו.) פרייטאָג קומט קיין וואַרשאַ דער פינאַנץ-ראַטגעבער פון באַנק-פּאָלסקי ה׳ דיואַי, וועלכער האָט עטליכע וואָכען געוויילט אין אַמעריקאַ.

חורבן פון שטורעם-ווינד.

ניו-יאָרק, 27 (א. וו.) פון לעצטען מוראַ-דיגען שטורעם אין די דרום-שטאַטען זענען אומגע-קומען 38 פּערזאָן. אַ רייה דערפער זענען אָפּגעווישט פון דער ערד. דער שאָדען בעטרעפט פיל מיליאָן דאָלאַר. די רעטונגס-אַקציע איז בעשווערט צוליב דער פערפלייצונג.

דער בירגער-קריג אין אַפגאַניסטאַן.

לאָנדאָן, 27 (אַטע) אין דער שטאָט מאַזאַר, אין אַפגאַניסטאַן, איז אויסגעבראָכען אַנ׳אויפשטאַנד געגען קעניג האַביבאולאַה (אַמאַנולאַה׳ס קאָנקו-רענט); דערביי איז ערמאָרדעט געוואָרען האַביבאו-לאַה׳ס אַרמעע-פיהרער האַקים קהאַן. אַמאַנולאַהס מיליטער האָט איינגענומען די שטאָט.

שטייער פאַר אַרבייטסלאָזע אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 27 (א. וו.) אינאיינעם מיט׳ן וואַק-סענדען עקאָנאָמישען קריזיס שטייגט די צאָהל אַר-בייטסלאָזע, כדי צו שאַפען מיטלען אויף שטיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע, האָט די רעגירונג בעשלאָ-סען אַרויפצולעגען אַ ספּעציעלען שטייער אויף די בירגער פון פרעמדע מלוכות, וואָס וואוינען אין ענגלאַנד.

Dr. A. MAZUR

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקהייט ווי אויך שטום און שפּראַך-פעהלער

וואָסקאָדניאַ 65, טעל. 66-01

(איינגאַנג אויך דורך פּיעטריקאָווער 46).

האַנדווערקער-פעראיין, אַגראַדאָוואַ 9.

אכטונג, מאַרינאַרקע- און פאַרלעך-שניידער!

היינט, 7 אין אָווענד קומט פאָר

אַ גרויסע פערזאַמלונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן יעצטיגען שטרייק.

מען פאָדערט אויף אַלע מיטגלידער אָנצושליסען זיך צום שטרייק.

אַלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאָדערט אומבעדינגט צו קומען אין אייגענעם אינטערעס.

4609 די פערוואַלטונג.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַ-טאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

בעקאַנטמאַכונג.

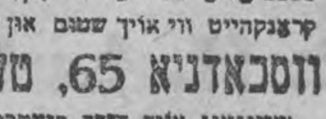

דערמיט מאַך איך בעקאַנט מיינע ג׳ קונדשאַפט, אַז איך בין אַרויסגעטרע-טען פון שותפות און אַליין ערעפענט

אויף קאָנסטאַנטינער 46 אַ פיש-געשעפט

וואָס וועט שטענדיג זיין פערזעהן מיט אַלע סאָרטען לעבעדיגע און טויטע פיש

צו קאָנקורענץ-פּרייזען.

מיט אַכטונג ש. גליקסבערג

קאָנסטאַנטינער 46.

פּאַסאַזשיר-צוג פאַרשאָטן דורך אַ שניי-באַרג

אַ נייע כוואַליע פראָסט איבער'ן גאַנצן לאַנד.

לעמבערג, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַן'אויסערגעוועהנליכער פאַל האָט פּאַסירט אויף דער באַהן־ליניע פון דער סטאַניסלאַוואָווער דירעקציע. אַ פּאַסאַזשיר־צוג איז געפאָהרען צווישען צוויי שניי־בערג אויף דער ליניע איזיאַניע פּוסטע און טשאָרטקאָוו. דער שניי איז איינגעפאַלען און האָט פערדעקט דעם צוג מיט אַ שניי־באַרג פון 5 מעטער הויך. דער לאָקאָמאָטיוו איז אַראָפּ פון די שינעס. צווישען די פּאַסאַזשירען איז אויסגעבראָכען אַ געוואַלדיגע מהומה, ווייל זיי האָבען געמיינט, אַז דער צוג איז אַריין אין דר'ערד אַריין. דער צוג איז געוואָרען איינגאַנצען פינסטער, און די פּאַסאַזשירען האָבען 5 שעה פערבראַכט אין גרויס שרעק. אויף צו ראַטעווען דעם צוג איז אָנגעקומען אַ רעטונגס־צוג מיט אַרבייטער און מיליטער, ווען מ'האָט דעם צוג אַרויסגעגראָבען פון אונטער דעם אייז־באַרג, האָט מען פיל פּאַסאַזשירען געפונען פערחלשט.

וואַרשא, 27. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז אין גאַנצען לאַנד ווידער פעראיבער אַ פראָסט־כוואַליע אין גאַליציען איז געפאַלען אַ שניי, אין וואַרשא איז געווען 15 גראַד פראָסט, אין לעמבערג 10 אין פּינסק 15, גרידנע 21, ווילנע 20, פּויזען 19, ביאַליסטאָק 17, בריסק 16, בירגאָשטש 18, זאַקאָפּאַנע 8, סובאַלק 20, גרודזיאָנדז 22, טאָרן 22, גראָדנע 22, קאַליש 17, ניעשאַווא 6.

אין לאָדז איז נעכטען בייטאָג געווען פון 10 גראַד און אינאָווענד ביז 15 גראַד פראָסט.

דאַנציג, 27 (ספּ. טעל.) דער דאַנציגער פּאָרט איז צום צווייטען מאָל פערפרוירען געוואָרען, אַזוי אַז די שיפען אין פּאָרט שטעהען אומבעוועגליך.

לויט ידיעות פון די האַפענס אין באַלטישען ים איז דאָרט אומעטום די סיטואַציע זעהר אַ שווערע. דער ים איז איבעראַל פערפרוירען, צוליב די שטאַרקע און קאַלטע ווינטען פון מזרח. די קאָמוניקאַציע מיט ענגלאַנד האָט זיך אָפּגעשטעלט.

דער פּאָרט אין גדיניע איז פערפרוירען בלויז טיילווייז.

לאָנדאָן, 27 (א. ט.) די פראָסט־כוואַליע האָט דערגרייכט אויך קיין צפון־אַפריקע. אין קאַירא איז נאָטירט געוואָרען אַ טעמפּעראַטור פון 20 גראַד קעלט, וואָס אַזוינס איז נאָך דאָ קיינמאָל נישט געווען.

די וואַהלען צו די קהלות אין ארץ-ישראל.

ירושלים, 27 (יט"א טעלעגראַפיש). ס'האָט זיך געענדיגט דער טערמין פון אַריינטראָגען ליסטעס פאַר די וואַהלען צו די קהלות אין ארץ־ישראל. אויף די ליסטעס פון כנסת־ישראל פיגורירען 90 טויזענד וועהלער, אויף דער ליסטע פון „אגודת־ישראל" — 7000 פּערזאָן.

פערמאַכט די פאָלקס-אוניווערזיטעט אין ריגע.

ריגע, 27 (יט"א טעלעגראַפיש) לויט אַ פעראָרדנונג פון דער מאַכט, איז צוליב אַ בעשולדיגונג אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט פערמאַכט געוואָרען די פאָלקס־אוניווערזיטעט. אין פערלויף פון אַ חודש זענען געמאַכט געוואָרען רעוויזיעס ביי 200 פּערזאָן, 35 מאַן זענען געבליבען אַרעסטירט. אַלע ביכער און דאָקומענטען זענען איבערגעשיקט געוואָרען צום אויספאָרשונגס־ריכטער. בנוגע דעם לייטער פון דער קולטור־ליגע ד"ר שאַץ איז צוליב זיין קראַנקהייט אָנגעווענדעט געוואָרען הויז־אַרעסט.

די שרעקליכע נויט פון די הונגער-ליידענדע יודען אין צפון-ליטע.

קאָוונאָ, (י. ט. א.) די לאַגע פון דער הונגער-ליידענדער יודישער בעפעלקערונג אין די צפון-געביטען פון ליטע פערערגערט זיך פון טאָג צו טאָג.

טויזענדער קליינע קינדער געהען אַרום הונגעריגע און אָהן וואַרימער קליידונג.

ביז-איצט איז געזאַמעלט געוואָרען ביז 20 טויזענד ליט פאַר די הונגער־ליידענדע יודען, מיט דער דאָזיגער סומע וועט מען אָבער קענען קומען צו הילף נאָר אַ קליינער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג. די פערצווייפלונג צווישען די געליטענע איז זעהר גרויס.

22 מיליאָן דאָלאַר דעקלאַרירט פאַר'ן יודישען אויפבוי אין מזרח-אייראָפּאַ.

ניו־יאָרק, 27 (יט"א טעלעגראַפיש). די 25־מיליאָן־קאַמפּאַניע פון „דזשאָינט" אויף דעם יודישען אויפבוי אין מזרח־אייראָפּאַ, האָט ביז'ן 15. יאַנואַר געגעבען אין מזומנים 13,576,404 דאָלאַר, דעקלאַרירט זענען שוין 22 מיליאָן דאָלאַר.

צענטראַל-ראַט פון „טאָז".

וואַרשאָ, 27 (טעלעפאָניש). דער עקזעקוטיוו פון „טאָז" האָט בעשלאָסען אויף מערץ־חודש צוזאַמענצורופען דעם צענטראַל־ראַט. אויף דער טאָגעס־אָרדנונג געפינען זיך אַ רייהע וויכטיגע פראַגען, די בעראַטונגען וועט אויך בייוואוינען דער אייראָפּעאישער דזשאָינט־דירעקטאָר ד"ר בערנאַרד קאַהן.

קאָלאָניעס פאַר רעליגיעזע יודישע ארבייטער.

וואַרשאַ, 27 (טעלעפאָניש דורך יט"א). קיין וואַרשאָ איז געקומען דער פאָרשטעהער פון דער „אגודה" אין ווין נחום שטענצעל. ה' שטענצעל וועט אויך קומען קיין לאָדז. זיין רייזע שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרינדונג פון רעליגיעזע אַרבייטער־קאָלאָניעס. די אַרבייטער וועלען גענומען ווערען הויפּטזעכליך פון לאָדז. אין דער ערשטער צייט וועלען אין די קאָלאָניעס בעשעפטיגט זיין פון 300 ביז 500 רעליגיעזע יודישע אַרבייטער.

ארעסטירט א „דאַמען-שניידער"

ברעסלוי, 27 (ספּ. טעל.) דאָ איז געלונגען צו פערהאַלטען אַ פּאַרשוין, וועלכער האָט אין משך פון עטליכע חדשים פערפאָלגט פרויען און טרעפענדיג אַ פרוי ביי אַ גינסטיגער געלעגענהייט, פלעגט איהר צושניידען די קליידער. דעם פּאַרשוין האָט מען פערהאַלטען אין אַ וואַרענהויז, גראָד ווען ר'האָט מיט אַ ראַזיר־מעסער אויסגעשניטען אויף די פּלייצעס פון אַ דאַמע אַ דרייעק. דער אַרעסטירטער האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר'ן סטודענט פון ברעסלויער אוניווערזיטעט פריץ קריסטאָף.

דער'הרג'עט א יודישען ארבייטער און געהט זיך רוהיג אויף א פערזאמלונג.

מאָסקווע. (יט"א) די סאָוויעטישע פּרעסע גיט איבער ווייטערע איינצעלהייטען וועגען דער ערמאָרדונג פון דעם יודישען אַרבייטער באָלשעמיניקאָוו אין מאָסקאָוו.

עס שטעלט זיך אַרויס, אַז טראָפּימאָוו, דער יונגער קאָמסאָמאָלעץ, וואָס האָט אויסגעפיהרט דעם שרעקליכען מאָרד איבער דעם יודישען אַרבייטער באָלשעמיניקאָוו, האָט גלייך נאָך זיין שוידערליכען טאַט בעטראַכט זיינע קליידער צי עס זענען פערהאַן אויף זיי בלוט־פלעקען. דאַן האָט ער רוהיג בעזוכט אַ פערזאַמלונג פון די אַרבייטער פון דער פאַבריק „מעטאַליסט" וואו ער און באָלשעמיניקאָוו האָבען געאַרבייט. אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג איז געפיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע וועגען דער פראַגע פון די אונאָרמאַלע ערשיינונגען אין דער אַרבייטער אָרגאַניזאַציע". די רעדנער האָבען בעריהרט די שלעכטע נישט קולטורעלע אויפיהרונג פון אַ סך אַרבייטער און האָבען אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט די דאָזיגע אַנטי־סאָציאַלע ערשיינונגען אויסצוראָטען. טראָפּימאָוו איז די גאַנצע צייט געזעסען רוהיג און צוגעהערט.

נאָך זיין אַרעסט ווען די פּאָליציי האָט טראָפּימאָוו' געפרעגט צי איז אמת, אַז ער האָט געזאָגט: „איך האָב גע'הרגעט באָלשעמיניקאָוו'ן דערפאַר וואָס ער איז אַ זשיד", האָט ער געענטפערט געלאַסען: „פערשטעהט זיך אמת — אַזוי האָב איך דאָך איינמאָל שוין געזאָגט, וואָס איז דאָ פאַר אַ וואונדער?

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז פינף קאָמסאָמאָלצעס זענען אַנוועזענד געווען ווען טראָפּימאָוו האָט באָלשעמיניקאָוו'ן גע'הרגעט מיט דער האַק, זיי האָבען אָדער מורא געהאַט אָדער נישט געוואָלט זיך אַריינמישען, אויף מאָרגען נאָך דעם מאָרד, איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון אַרבייטער וועגען דעם מאָרד, פיל אַרבייטער־קאָמסאָמאָלצעס האָט אויף דער דאָזיגער פערזאַמלונג פערטיידיגט טראָפּימאָוו'ן. ערשט איצט נאָך זיין אַרעסט איז טראָפּימאָוו אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער קאָמסאָמאָלצער אָרגאַניזאַציע, נישט קוקענדיג וואָס מען האָט שוין פון לאַנג געוואוסט וועגען זיינע אַנטיסעמיטישע אויפיהרונגען.

צוזאַמען מיט טראָפּימאָוו'ן האָט מען אויך אַרעסטירט אַנדערע צוויי קאָמסאָמאָלצעס, קוניצין און גורין, וועלכע האָבען איהם מיטגעהאָלפען אין זיינע כוליגאַנישע רדיפות געגען באָלשעמיניקאָוו'ן.

דער ערמאָרדעטער באָלשעמיניקאָוו איז געווען איינגאַנצען אַלט 16 יאָהר. ער איז היינטיגעם יאָהר אָנגעקומען אויף דער פאַבריק „מעטאַליסט" פון דעם רעדבייאַיגען שטעטעל אַפּאַטשקאַ. גלייך פון דעם ערשטען טאָג אַז האָט ער אָנגעהויבען לייד פון פערפאָלגונגען מצד טראָפּימאָוו'ן, וועלכער האָט איהם געדראָהט צו הרג'ענען. באָלשעמיניקאָוו האָט זיך עטליכע מאָל בעקלאָגט פאַר דעם מיטגליד פון דעם פאַבריק־קאָמיטעט באָריסאָוו, דער לעצטער אָבער האָט וועגען דעם גאָר נישט געטון. אינטערעסאַנט איז, אַז דער סעקרעטאַר פון דעם קאָמוניסטישען פּאַרטיי־קעמערל אויף דער פאַבריק איז אַ יוד, מיט'ן נאָמען סאַראַקין, וועלכער האָט אַליין געליטען שטאַרק פון די כוליגאַנעס, אָבער ער האָט אָנגענומען דעם רוקען און נישט אָנגענומען קיין מיטלען נישט צו פערטיידיגען זיך און נישט באָלשעמיניקאָוו'ן.

דער מאָרד איז פאָרגעקומען ביי פאָלגענדע אומשטענדען: דעם 14־טען פעברואַר האַלב צוועלף ביינאַכט, איז באָלשעמיניקאָוו געקומען פון קלוב און זיך געלעגט שלאָפען. טראָפּימאָוו האָט איהם אָבער נישט צורוה געלאָזען. באָלשעמיניקאָוו האָט זיך איבערגעדעקט מיט דער קאָלדרע און געשוויגען, דאַן איז צו איהם צוגעגאַנגען דער כוליגאַן מיט אַ האַק און איהם געשפּאָלטען דעם מוח. באָלשעמיניקאָוו איז גלייך גענומען געוואָרען אין שפּיטאָל, אָבער די וואונדען זענען געווען אַזוינע שטאַרקע, אַז ער איז דאָרט באַלד געשטאָרבען.

טראָפּימאָוו, וועלכער האָט זיך רוהיג אַרומגעוואַשען און אַוועק אין קלוב, האָט זיך בעריהמט פאַר זיינע חברים, אַז ער האָט דעם „זשיד" דער'הרג'עט. אין דער מיליציע האָט ער ערקלערט: „איך האָב באָלשעמיניקאָוו'ן דערהרג'עט, ווייל ער איז אַ זשיד און איך בין אַ רוסישער. איך האָב נאָכ'ן צווייטען קלאַפּ געזעהן, אַז ער לעבט נאָך, האָב איך איהם אַ דריטען מאָל אַ קלאַפּ געטון".

אין די פּסקאָווער פאַבריקען זענען אָבגעהאַלטען געוואָרען אַרבייטער־פערזאַמלונגען. טראָפּימאָוו'ס טהאַט איז קוואַליפיצירט געוואָרען נישט ווי אַן'איינפאַכער כוליגאַניזם נאָר ווי אַ פּאָליטיש־אַנטיסעמיטישער פערברעכען.

אויף אַ פערזאַמלונג פון די יודישע אַרבייטער וואָס איז פאָרגעקומען דעם 16־טען פעברואַר, איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע רופט די יודישע אַרבייטער צו „געבען אַ ווידערשטאַנד די שאָוויניסטישע שטימונגען, וואָס ווערען אַרויסגערופען דורך אַזוינע פאַסירונגען ווי דער מאָרד פון באָלשעמיניקאָוו'ן און וועלכע האָבען געפינען אַ געוויסען אָבקלאַנג אויך צווישען די אַנדערע אויף דער פערזאַמלונג.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאָז און א. קאָמפּאַניעץ.

קומט זיך געזעגנען מיט'ן „אַזאַזעל"! היינט, דאָנערשטאַג, דעם 28-טען, 9 אָווענד
לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונג

ALARM! פון בעליבטען און בעוואוסטען קונסט-טעאַטער ALARM!

№№ 18 „אַזאַזעל" №№ 18

אַלאַ לילית, וו. גאַדיק, י. סטרוגאַטש,
גאַדיאַ קאָרעני, סיבירצעוואַ, פּאַטאַשינסקי, זצאַנאָוויטש און אַנסאַמבל.
ס'וועט געגעבען אַ געמישטער רייכער פּראָגראַם.
אַלע שלאַגערן, פיל נאָך נישט געשפּילטע, נייע נומערן ווי אויך די פּרעהליכסטע און בעסטע נומ' פון דעם שטאַרק אויסגענומענעם פּראָגראַם

אָנהויב פּינקטליך 9 אָווענד.

הוליע קבצן!

קאָנפערענסיע: וו. גאַדיק.
רעזשיסער:
יוסף טטרוגאַטש.

ווער ס'וויל פרעהליך פערברענגען 3 שעה, מוז קומען היינט, דאָנערשטאַג, 9 זייגער אָווענד אין „פילהאַרמאָניע"
זיך געזעגנען מיט'ן „אַזאַזעל"!

מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע קאַסע.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 26 lutego do 11 marca r. b.
Dla dorosłych i młodzieży:
Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła
ADAMA MICKIEWICZA
„PAN TADEUSZ"
Następny program:
„CHATA WUJA TOMA"

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

Dr. med.
S. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

האָט רחמנות!
כ'האָב פערלוירען אַ פּאַס אויפ'ן נאָמען מינדל גאָט זשוראָוויץ 10, אַרויסגעגעבען פון לאָסקער מאַגיסטראַט. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען אין אַדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.
היינט, דאָנערשטאַג, דעם 28. פעברואַר ד. י. 8.30 אין אָווענד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל (צעגעלניאַנאַ 4)
אַ פייערליכע פערזאַמלונג
געווידמעט דעם 10. יאָהר־טאָג פון 1 טען אַרויסטריט פון די ציוניסטישע פאָרשטעהער אויף דער אינטערנאַצ. אַרבעט־אין דער שלום־קאָנפערענץ אין פּאַריז
מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען: דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. י. אונגער און ה' מ. לימאַן.
איינגאַנג פריי!

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּעטריקאָווער 26,
טעלעפאָן 50-77.
אָקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען־קראַנקה.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָווענד.

מאַשין - לעכער
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

יאר ז. 28 פעברואר 1929

„נײער פאלקסבלאט“

יאר ז. 28 פעברואר 1929

די „בעבע“ און די פעסימיסטישע ענדעציע.

„דער ווילקיר“ — דאס איז געווען דער שלאַגווארט אין דער פריטאָגדינער רעדע פון „בעבע“ לידער פולק. ס׳איז געווען, ביים בעגרינדען די נויטיגקייט פון רעוידירען די קאנסטיטוציע.

די צופיל תקיפות און ווילקיר האט חרוב געמאכט דאס אַמאָליגע פוילען און אויך איצט איז עס אַ מכה פאר׳ן פוילישען מלוכה־אָרגאַניזם און דער רעגירונג־בלאק („בעבע“) וויל דורך די שנויים אין דער קאָנסטיטוציע אויסהיילען די דאָזיגע מכה, איינצוימען, ווי סלאַוועק האט זיך אויסגעדריקט, דעם ווילקיר.

איינער פון די מיטלען איז איבערצוגעבען די הויפט־מאַכט אין דער מלוכה אַ יחיד, דעם פרעזידענט, וועלכער זאָל געקליבען ווערען דורך אַ פלעביסציט.

די ענדעציע, וועלכע איז היינט צו־טאָג אין דער ראָלע פון אַ יורש, וואס האט נישט קיין שום אַנוועהז פון דער משפחה, אָבער אין וועלכען ס׳קלאַפט נאך אַנ׳אַנדער פון דער אַמאליגער תקיפות, קריכט פון הויט צו דערהייזען, אַז אַ היבש ביסעל איז די נאָך־מאַי־סיסטעם אַנ׳ערגערע ווי אין די צייטען פון דער ענדעקישער ממשלה.

דאס האט געטון דער ענדעקישער פאַרשטעהער אין סיים בעת דער דיסקוסיע און דאס טוט אויך די ענדעקישע פרעסע.

אין דער „גאַז. ווארשאַווסקאַ“ פּאָלעמיזירט מיט „בעבע“ דער בעקאַנטער ענדעקישער פובליציסט און עסקן, ריבאַרסקי.

זאָל דער ערשטער בעסטער אָביעקטיווער אָבסערוואַטאָר אדרבא זאָגען, צי איז אַצינד פערהאַן אין פוילען ווייניגער ווילקיר, ווי פאַר מאַי 1926, אויב ער איז באמת אָביעקטיוו, וועט ער מוז מודה זיין, אַז אויף אַלע געביטען איז איצט דערמיט פּוּל.

און אָט כדי אויסצוהיילען פוילען פון דער קרענק. ווערט פאָרגעלעגט איבערגעבען די מאַכט אין די הענט פון פרעזידענט און פערקלענערען ביז מינימום די מאַכט פון דער פאָלק־פאָרשטעהערשאַפט

לויט׳ן רעגירונג־בלאָק איז דער סיים דער הויפט־מקור פון ווילקיר. דאַרף מען דעם דאָזיגען מקור דערשטיקען, איבערטראָגען דעם שווער־פּונקט אין די הענט פון אַ פאַקטאָר, וואס שטעהט איבער׳ן סיים און חוצן סיים.

דער סיים איז אָבער דערפאַר שלעכט, — מיינט די ענדעציע, — ווייל די וואַהל־סיסטעם איז אַ שלעכטע און מ׳וואָלט איהר נעדאַרפט קאָרעגירען עפ״י נוסח ענדעציע.

די „בעבע“ אַנגעגען זשע וויל בלויז איינס: געבען שטים־רעכט די מיליטער־לייט, און דאס איז נישט שטאַרק צום האַרצען די ענדעציע, וועמענס השפעה אין מיליטער איז ביי היינטיגען טאָג כמעט אַ זעראָ.

און ערשט דער אופן פון קלייבען דעם פרעזידענט דורך אַ פלעביסציט! — געפעלט עס ווייטער נישט דער ענדעציע: סטייטש! אַלע בירגער וועלען קלייבען אַ פרעזידענט און וואס איז מיט די פרעמדע עלעמענטען, מיט וועלכע פוילען איז אזוי פּוּל.

„און ביי אַ דירעקטען וואַהל האָבען דאך זייערע שטימען אַ גרעסערען בעדייט, ווי ביי די סיים־וואַהלען, ווארום דאָ נעהט דאך נישט פערלוירען, למשל, קיין איינציגע יודישע שטים!“

ריבאַרסקי מיינט, אַז דאס ערשט וועט אויפלעבען דעם ווילקיר אין פוילען.

דער „בעבע“־פראָיעקט וועגען דער קאָנסטיטוציע איז דעריבער נישט נושא חן ביי דער ענדעציע.

פאַר איהר איז דער פראָיעקט אַ פרוב צו וועלען אויפפיהרען פייער מיט וואַסער.

ב. ל.

פון בלוי אויף רויט...

אויף די חורבות פון „תל־חי“ איז קרים.

די „קאָמסאָמאָלסקאַיאַ פּראַוודאַ“ נומער 264, וואס איז געווידמעט דעם „אָקטאָבער־חודש“, גיט אָפּ אַ גאַנצען ווינקעל דעם יום־טוב פון פערגעמען די „החלוץ“־קאָלאָניע „תל־חי“ אין קרים דורך די קאָמוניסטען, ווי אויך דער פערטרייבונג פון איהר די אַרבייטער־חלוצים און דער אומענדערונג פון איהר נאָמען אויף „אָקטיאַבר“. און די דאָזיגע אַרבייט פיהרען אויס, צום בעדויערען, פיר מיטגלידער פון דער חלוצישער ווירטשאַפט „תל־חי“, וואס האָבען פעראַטען זייערע ברידער, אויסשפּיאָנירט און פערקויפט זייערע חבורים און זייער מיה צו דער „יעווסעקציע“.

און אַזוי רעקלאַמירט זיי טאַקע די רעדאַקציע פון דער „קאָמס. גאַזעטאַ“:

מיר גיבען איבער דאָ די וידוי פון די פיר חברים — דערצעהלט די צייטונג — וואס האָבען אויפגעהויבען אַנ׳אויפשטאַנד געגען די ציוניסטען, וועלכע האָבען פערפיהרט די יוגענט פון שטעטעל מיט מעשיות וועגען די זיסע ברעגעס פון ביבלישען ירדן. די קאָמונע „תל־חי“ איז געשטאָרבען. עס איז געבוירען געוואָרען ד ייודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָמונע „אָקטיאַבר“. וואס דער מגן־דוד איז נישט איהר סימבאָל, נאָר וואס שאַפט ניי לעבען אין דער קאָמונע“.

און איצט דער ודוי גופא:

„פיר חברים זענען מיר געווען — דערצעהלט מ. טשיקאָווסקי — וואס מיר האָבען געמאַכט דעם אויפשטאַנד געגען דער הערשאַפט פון די ציוניסטען, וועלכע האָבען זיך בעזעצט אין די קרימער פעלדער, האָבען צוגערייט יונגע בחורים פון די שטעטלעך צו לאַנדווירטשאַפט און האָבען זיך בעמיהט צו פאַנגען זיי פאַר ארץ־ישראל. בלויז 40 מאַן איז זיי געלונגען אַריבערצופיהרען אַהין. איך וועל זיך מודה זיין, אַז איך בין געווען אײנער פון די איבערגעבענסטע חלוצים, אָבער די צייט טוט זיך איהרם. מיינע ערשטע חששות זענען אָבער פערשוואונדען נאך דער רעדע פון קאָמוניסט גאָלדין, וועלכער האט בעוויזען אויף אַ גלענצענדען אופן די אוטאָפּישקייט און די שעדליכקייט פון די ציוניסטישע פלענער. זיינע ווערטער זענען מיר טיף אַריין אין זינען און איך האָב געוואַרט אויף אַ ריכטיגען מאָמענט“.

ר אָהויבט זיך אָן די שילדערונג פון די ליידען, וועלכע זיי זענען דורכגעגאַנגען אין גלות ביים „החלוץ“ אין רוסלאַנד. די „ציוניסטישע פאַשיסטען“ האָבען זיי, נעבעך, נישט געגעבען עסען און קליידונג, זייערע בעטלעך האָט מען אַרויסגעשליידערט אין דרויסען, האָבען זיי אין עס־צימער געוויפען „פּראָוואָקאַטאָרען“, „פערדעטער“, „אַגענטען פון ג.פ.או.“ האָבען זיי באָיקאָטירט, נישט גערעדט מיט זיי, און צום סוף האָבען זיי בעפוילען צו פערלאָזען די ווירטשאַפט אין משך פון 2 שעה. „מיר האָבען דערלאַנגט אין געריכט“, און דאָרט איז געוואָרען קלאָר, אַז די פיהרער פון דער קאָמונע — דאס איז אַ שעדליכער הייסעריק אויפ׳ן סאָוויעטישען באָדען. ביז צו דער סאָוויעטיזירונג פון דער קאָמונע האָבען מיר בעוויזען אַרויסצוגעבען דריי וואַנט־צייטונגען אונטער׳ן נאָמען „דער קאָמונאַר“ אין געגענזאַץ צו דער ציוניסטישער וואַנט־צייטונג „תל־חיינו“. און דער שרייבער ענדיגט: „נאַראַנים, אָן אויגען! זיי האָבען נישט פערשטאַנען, אַז פריהער צי שפּעטער — די סאָוויעטיזירונג פון דער קאָמונע מוז קומען, און זי איז געקומען“.

„צווישען די ווענט פון פיינט“ — דאס איז דער טיטול פון „ודוי“ פון חיים שור: דער תהום צווישען פיהרער פון דער קאָמונע און די פשוטע מיטגלידער, צווישען דעם צענטער פון „החלוץ“ און די נייע געוועהנליכע חברים איז געוואָרען אַלץ ברייטער און ברייטער. עס איז שוין מעהר נישט געווען אויסצוהאַלטען, מיר אַרבייטען מיט׳ן שווייס די ווייסטע און טרוקענע קרימער ערד, און דאס געלד איז אויסגעגאַנגען געוואָרען אויף צו שיקען מענשען קיין פּאַלעסטינע, אויף צו ושיקען שיינע מתנות פאַר די ציוניסטישע אַרעסטירטע. אונז האָט מען געשפייזט מיט נאַרישע מעשיות וועגען „ארץ־ישראל“. ווען „אָזעט“ אָדער „קאָמזעט“ האָבען געוואָלט אַריינגעבען מענשען אין די קאָמונע, האָט מען זיי אָפּגעפּטרט מיט׳ן תירוץ, אַז עס איז נישטאָ קיין פריי אָרט, און אין דער זעלבער צייט האָט מען געשיקט שיפּרירטע דעפּעשען צום צענטער פון „החלוץ“, אַז ער זאָל צושיקען 25 מאַן צו דער שניט צייט. — ווען מען האָט מאָביליזירט צו דער רויטער אַרמעע, האָבען זיי וואס ניכער אַוועקגעשיקט איינינע פון די מיליטער־פליכטיגע קיין ארץ־ישראל, און די, וואס זענען סוף־כל־סוף געגומען געוואָרען צום מיליטער — האָבען זיי אָנגעזאָגט, אַז זיי זאָלען זיך אויסלערנען די מיליטערישע קונסט, אָבער נישט כדי צו פערטיידיגען סאָוויעט־רוסלאַנד, נאָר פאַר׳ן קריג געגען די אַראַבער אין ארץ־ישראל. מע זהאָט זיי אויך בעפוילען צו פיהרען אַנ׳אַגיטאַציע צווישען די יודען אין דער רויטער אַרמעע“.

— „די ציוניסטען האָבען נגוט געוואוסט. אַז זיי האָבען צו טו נישט בלויז מיט אונז פיר, און אַז סוף כל סוף וועלען זיי זיך מוזען צוריקציהען, דעריבער זענען זיי געווע נאַזוי אין כעס. אָבער מיר האָבען געזינט“.

און בערעל באַנאַז שרייבט: „דער מאָטיוו, וואס האָט מיך בעוואוינגען אָנצוהויבען דעם קאַמף געגען דער שאָוויניסטישער מעהרהייט אין דער קאָמונע — איז קלאָר. איך האָב פערשטאַנען, אַז דער סאָוויעטישער רעזשים לייזט לעצטגילטיג די נאַציאָנאַלע פראַגע, און אַז עס איז כלל נישט נויטיג צו פאָהרען קיי׳ן פּאַלעסטינע, וואס איהר גאַנץ פערדינסט בעשטעהט אין דעם, וואס אין איהר איז געבוירען געוואָרען די מוטער רחל. צו מיר, אַלס צו איינעם פון די ערשטע גרינדער פון דער קאָמונע, האָט מען זיך בעצויגען מיט כבוד. דער מיטגליד פון צענטער, ציכלין, האָט אויף מיר געלייגט אַ סך האָפנונגען, אָבער ער און זיינע חברים זענען געוואָרען ענטוישט. איך האָב פעראַטען, און בין אַריבערגעגאַנגען אויף די אַנדער זייט פון די באַריקאַדעס“. און ווידער אַמאָל די געשיכטע פון ליידען: „מיט דער חברטע, וועלכע איך האָב געליבט, האָב איך זיך געמוזט בעגעגענען געהיים. מען האָט נאָכגעשפירט אונזערע שריט, מען האָט געעפנט אונזער בריף, ענדליך איז געקומען דער טאָג פון דערלייזונג“.

און קראַסנאָסטאָווסקי דערצעהלט די געשיכטע פון דער ליקווידאַציע פון דער פערמע:

„מען האָט אַלע 60 חברים פאָרגעלייגט צו בלייבען און ווייטער צו פיהרען די אַרבייט, אָבער די חלוצים האָבען זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט. מען האָט אויסגעפּועלט פאַר זיי אַ הנחה פון 75 פראָצענט אויף דער באַהן. „געגעבען זיי אין די ציין אַריין“ צו 50 רובל פאַר יעדען איינעם און זיי געוואונשען אַ „גליקליכען שליט־וועגס“. אין דער נאַכט פון אָפּפאָהרען האָבע די חלוצים געזונגען לידער, צובראָכען אַ שפיגעל און געפּרובט צו פערניכטען דעם אַרטעזיאַנישען ברונעם. די צושטערער זענען אַוועקגענומען געוואָרען פון זייערע וואוינונגען. דאס איז געווען אַ נאַכט פון שרעק.

די חברטע פון דער קאָמונע בעלאַ, וואס האָט באָיקאָטירט איהר מאַן 4 און אַ האַלבען חודש דערפאַר, ווייל ער האָט פעראַטען די ציוניסטישע אידעאַלען, איז מיט אַ הילכיג געווייין אַריינגעגאַנגען אין צימער פון איהר מאַן, בעקלאָגענדיג דעם פערלוסט פון תל־חי, די פעסטונג פון „החלוץ“.

שריך עס וועלט! (פעליעטאָן).

פון לעא העניג

איינער אַ רוסישער ערפינדער מיט׳ן נאָמען זלאָטניקאָוו האָט אויסגעקלעהרט אַ נייע אַנשיקעניש אויף דער מענשהייט; (נישט אומזיסט האַלטען אין איין טענה׳ן איינגע חכמים, אַז אַלע צרות קומען פון רוסלאַנד) אַ נייעם בייזען וואונדער. נעמליך, ער האָט אויסגעפונען אַ מיטעל ווי דורך אַ דראָטלאָזען אַפּאַראַט צו מאַכען אַלע זייגערס זאָלען געהן גלייך צו דער מינוט און צו דער רגע...

אַלע זייגערס — שטאָט זייגערס, וואַנט־זייגערס און קעשענע־זייגערס זאָלען געהן גלייך צו דער מינוט און צו דער רגע...

איהר שטעלט זיך פאָר וואס פאַר אַ שרעקליכע זאַך דאס וועט זיין פאַר דער מענשהייט, ווען אַלע זייגערס וועלען געהן גלייך און אַלע „ווייזערס“ וועלען אין אַלע צייטען פון מעת־לעת ווייזען אויף דעם איינענעם קליינעם כאַסעקעל פונ׳ם ציפערבלאַט

איך בין בטבע נישט קיין גרויסער מאַמין אין אוטאָפּיעס נאָר פון אַלע אוטאָפּיעס האָב איך זיך שטענדיג פאָרגעשטעלט, אַז אַלע זייגערס זאָלען געהן גלייך איז די נישט פעהוירקליכסטע אוטאָפּישסטע אוטאָפּיע...

ס׳איז אַזוי זעלטען צו טרעפען צוויי זייגערס זאָלען ווייזען אויף די זעלבע מינוטען און רגע׳ס אין יעדער שטוב, וואו ס׳זענען נאָר פערהאַן אַ פּאָר זייגערס זענען שוין דאָ פערשידענע צייטען.

איהר געהט אין גאַס אָפּט און איהר וואונדערט זיך: איהר טרעפט זייגערס, וואס רעכענען זיך נישט מיט אייער גאַנג און ווייזען אייך די צייט נאָר, וואס איהר האָט פערלאָזט אייער היים...

איהר זענט שוין געווען אַמאָל אין אַ זייגער־געשעפט און געפונע ןדאָרט אַלע זייגערס זאָלען ווייזען פינקטליך די צייט? ס׳זענען דאַכט זיך נישטאָ אויף דער וועלט קיין מעהר אַנאַרכיסטיש־אינדיווידואַליסטישע אַנשטאַלטען ווי זייגער־געשעפטען אָדער פאַבריקען. יעדער זייגער ווייזט דאָרט אַ בעזונדער שעה ,פערטעל שעה און מינוט.

און ווער ס׳וויל אַמאָל וויסען די ריכטיגע צייט, נעהט ער נישט צו אַ פענסטער פון אַ זייגער־מאַכער אָדער זייגער־געשעפט זיך דערוויסען. אין אַ זייגער־געשעפט האָב איך שטענדיג דעם איינדרוק פון אַ משוגעים־הויז; אַלע זייגערס געהען, אַלע קלאַפּען, אַלע שאָקלען מיט זייערע לאַנגע צונגען, אַלע טייטען מיט זייערע פינגער־ווייזערס. און די אַלע „חכמים“ צייט־ווייזערס ווייזען אויף אַנ׳אַנדער שעה און אויף אַנ׳אַנדער מינוט.

מאַקע ווי איהר וואָלט זיך געפונען אין אַ משוגעים הויז אָדער להבדיל אין אַ געזעלשאַפט פון פילאָזאָפען, וואו יעדער איינער מיינט, אַז נאָר ער אַליין איז אָריגינאַל און ווייסט דעם אמת׳ן סוד פון וועלט או ןצייט.

זייגערס האָבען געשפּילט אַ געוואַלטיגע ראָלע אין דער מאָדערנער קולטור. איך האָב אָפּט דעם איינדרוק, אַז אַ סך פילאָזאָפען, פּאָעטען און להבדיל „צודרעהטע“ זענען אַמאָל געווען זייגערמאַכערס אָדער זיי פלעגען אַמאָל קוקען צופיל אויף זייגערס.

אונזערע פרומע זיידעס ווען זיי פלעגען אונז וועלען בעווייזען, אַז „ס׳איז דאָ אַ גאָט אויף דער וועלט“ פלעגען ס׳רוב אַרגומענטירען מיט׳ן זייגער: „אָט נעמט דעם זייגער, פלעגען זיי זאָגען, וואָלט ער געגאַנגען ווען מען דרעהט איהם נישט אָן“?

ווער ווייסט עס נישט פון אונזערע קליין שטעטלדיגע פילאָזאָפען און מעכאַניקער, וועלכע פלעגען מיט אַ בעזונדער מאַניע וועלען צונעמען די זייגערס און אַרויסנעמען אַלע זייערע אינעווייניגסטע שפּרוּינגס און געדערים.

און בכלל האָט יעדער איינער געקוקט אויף „זיין“ זייגער ווי אויף אַ מין זאַטלאַס, ווי אויף אַ מיניאַטור כדור הארץ... און יעדען איינעמס זייגער האָט שטענדיג געוויזען יעדען איינעמס צייט, יעדען איינעמס וועלט. כאָטש אין דער אמת׳ן האָבען זיי אַלע על פּי דין און על פּי שכל געדאַרפט ווייזען איין צייט, אַלעמענס צייט.

דער זייגער איז געווען אויך אַ סימבאָל פון מענשליכער נישט גלייכהייט, פון מענשליכען אינדיווידואַליזם. כמעט ווי „פינגער־אָפּדרוקען“ ביי מענשען האָבען זיך זייערע זייגערס נישט אויסגעגלייכט.

אַלע זייגערס ווערען אָנגעשטעלט גלייך און דאָך געהט זיך יעדער פון זיי אַ בעזונדער אייגעלען גאַנג, מיט אַ בעזונדער טאַקט. פון דעם מעכאַנישען זייגער האָבען מאַנכע פעסימיסטישע פילאָזאָפען געדרונגען, אַז גלייכהייט צווישען מענשען איז אונמעגליך וועהט, האָבען זיי נע׳טענה׳ט, אַפילו „אָנגעשטעלטע כלים“, אַפילו מעכאַניזמען קענען נישט געהן גלייך, ווי אַזוי זשע ווילט איהר אַז אַלע מענשען זאָלען זיין גלייך?

און זעהר ריכטיג האָט אָנגעוויזען אַ שרייבער אין דער „טיימס“ (אין אַ פּראַכטפולען לייט־אַרטיקעל) אויף דעם שרעקליכען קלאַפּ, וואס אָט די נייע רוסישע ערפינדונג וועט געבען אַלע אונזערע אינטימע געוואוינהייטען, אונזער גאַנצער פּסיכאָלאָגיע.

מען וועט שוין נישט קענען צו להכעיס איבערדרעהען די זייגערס, מען וועט זיך נישט קענען פערענטפערען מיט די זייגערס, אַרויפוואַרפען די שולד אויפ׳ן זייגער פאַר אַ פערשפּעטיגונג... מען וועט אַפילו נישט זיין קיין בעל הבית אויף דעם איינענער וועסט־קעשענע און אויפ׳ן זייגערעל, וואס ליגט דאָרט בעהאַלטען אין דער פינסטער אייער פריוואַטער אינטימער זייגער וועט מוזען קלאַפּען אין טאַקט מיט דעם שטאָט זייגער, און טאָמער וועט איהר איהם וועלען איבערדרעהען, וועט איהר נישט קענען... דער דראָטלאָזער אַפּאַראַט אינ׳ם שטאָט־ראַט וועט אָנשטעלען ריכטיג דעם זייגער, וואס ליגט ביי אייך אין קעשענע, וואס שטעהט ביי אייך צוקאָפּענס אין שלאָף־צימער. און ס׳וועט אייך נישט העלפען וויפיל איהר וועט זיי נישט וועלען דרעהען צוריק...

היינט די שטאָלצע טענות, פראַגעס און תירוצים: ווי האַלט אַ ייער זייגער; אייערער איז פאַלש... מיין זייגער ווייזט די ריכטיגע צייט...

אָט די אַלע אַלטע ליבע און קורצע שמועסען וועלען מוזען אונטערגעהען...

איך ווייס נישט, צי אַ בורזשואַזע קאַפּיטאַליסטישע רעגירונג וואָלט נישט אַרויסגעגעבען אַ פּאַטענט אויף זלאָטניקאָוו׳ס ערפינדונג. איך שטעל זיך פאָר, אַז אויך די אייראָפּעאישע אינדיווידואַליסטישע געזעלשאַפטען וואָלטען נישט פערבאָטען ווען מען קומט צו זיי מיט דער ערפינדונג, וועלכע וועט מאַכען „אַלע זייגערס זאָלען געהן גלייך“.

אָבער ס׳איז דאָך כאַראַקטעריסטיש און סימבאָליש, אַז אָט די ערפינדונג זאָל איצט געמאַכט ווערען אין סאָוויעט־רוסלאַנד. זיי ווילען, זאָגען זיי, אַז אַלע מענשען זאָלען זיין גלייכע מיוחסים. נו, נאָט זשע אייך, בורזשואַ אינדיווידואַליסטען, אַנ׳אַפּאַראַט, וואס וועט מאַכען אַז אַלע זייגערס זאָלען געהן גלייך צו דער מינוט און צו דער רגע...

און ס׳קען זיין, אַז אָט די ערפינדונג וועט מעהר מעכאַניזירען און קאָמוניזירען אונזערע לעבענס און אונזער פּסיכאָלאָגיע ווי די פערשידענע סאָציאַליסטישע עקספּערימענטען, וואס זיי האָבען געמאַכט און מאַכען... אַז זיי האָבען זיך שוין גענומען צום זייגער אַליין איז טאַקע שוין „עק וועלט“. (צייט).

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל־ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.ב.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

28 דאָנערשטאָג — יח אדר א׳ תרפ״ט

פעברואַר

זון-אויפגאַנג 6 30
זון-אונטערגאַנג 5.10

60 טויזענד וואוינונגס-צימערן קאָנען שטילען די וואוינונגס-נויט אין לאָדז.

די נעכטיגע זיצונג פון לאָדזער שטאָט-ראַט.

וואָס אַ מאָל מידער און שלעפּעדיגער ווערען די בודזשעט-זיצונגען אין שטאָט-ראַט. ס׳איז נישט קיין וואונדער. שוין פינף לאַנגע נעכט חקרנ׳ען זיך די ראַטמענער אין דעם דיקען בוך פון מיליאָנענדיגע ציפערן און ווילען זיך איבערליציטירען פאַר דער גאַס מיט שענערע און בעסערע פאָרשלאַגען, וועגען וועלכע מ׳ווייסט כמעט זיכער, אַז זיי וועלען נישט רעאַליזירט ווערען.

די נעכטיגע זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען מיט׳ן בעטראַכטען פון ביודזשעט פון דער בוי-אָפּטיילונג. רעפערירט האָט ראַטמ. קאָוואַלסקי. ער האָט אָנגעגעבען עטליכע זעהר כאַראַקטעריסטישע און אינטערעסאַנטע ציפערן וועגען דעם אויסזעהן פון לאָדז אין ענינים פון ברוקירען די גאַסען און פון בויען הייזער. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז אויף אויסברוקירען די גאַסען, וועלכע זענען נאָך אינגאַנצען נישט ברוקירט, דאַרף מען האָבען 15 מיליאָן זלאָטיס; אויף אויסצוברוקירען די לאָדזער גאַסען, זיי זאָלען ווי עס איז אַנשטענדיג אויסזעהן, דאַרף מען האָבען 48 מיליאָן זלאָטעס. וועגען דער דאָזיגער אידעאַלער לעזונג אין ענין פון ברוקירען די גאַסען, קען ביי די איצטיגע בעדינגונגען קיין רייד נישט זיין.

איצט עטליכע ציפערן וועגען דער וואוינונגס-נוֹט. לויט דער מיינונג פון רעפערענט קאָן די וואוינונגס-נויט נישט געלעזט ווערען דורך דער פּריוואַטער איניציאַטיוו, נאָר דורך אַ מאַסען-בוי-בעוועגונג פון די מלוכה׳שע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס.

אין יאָהר 1921 האָט אַ קוואַדראַט-מעטער בוי געקאָסט 20 זלאָטיס, איצט קאָסט עס 68 זל. ביי אַ בעפעלקערונג פון 446 טויזענד איינוואוינער אין לאָדז אין דעם דערמאָהנטען יאָהר, האָבען געפעהלט 20 טויזענד צימערן, זייט דעמאָלט האָט זיך די בעפעלקערונג פערגרעסערט מיט 132 טויזענד מענשען. חתונה געהאַט האָבען 37029 פּאָרלעך, צוגעבויט זענען נאָר געוואָרען 4970 צימערן, אַזוי אַז עס פעהלען איצט 60 טויזענד צימערן אין לאָדז. אויב מ׳וויל אין פערלויף פון 15 יאָהר לעזען די וואוינונגס-נויט אין לאָדז. רעכענענדיג זיך מיט דעם צוואוקס פון דער בעפעלקערונג, דאַרף מען יעדעס יאָהר בויען 4500 צימערן.

אין דער דיסקוסיע וועגען דער בוי-אָפּטיילונג בעטייליגען זיך די ראַטמענער האַלענדערסקי, ליכטענשטיין, אַנדזשעיאַק, וועלכע מאָלען אין שרעקליכע בילדער די וואוינונגס נויט אין לאָדז און פּראָטעסטירען געגען דעם נייעם רעגירונגס-פּראָיעקט וועגען העכערען דאָס דירה-געלד. דאַגעגען די ראַטמענער שאָט און פּאָגאַנאָווסקי פערטיידיגען דעם געזעץ-פּראָיעקט.

ס׳איז אויך כדאי צו בעמערקען, אַז דער פאָרשטעהער פון די אוי-פּאַרטייאיש-רעליגיעזע יודען ה׳ איטשע מאיר וואָידיסלאַווסקי האָט ביי דער אָפּשטימונג געשטימט געגען דעם פאָרשלאַג צו פּראָטעסטירען געגען דער פּראָיעקטירטער העכערונג פון דירה-געלד.

אַלע אָנגריפען געגען דער ווירטשאַפט אין דער בוי-אָפּטיילונג האָט אָפּגעוואָרפען לאַווניק איזדעבסקי.

דער בודזשעט פון דער בוי-אָפּטיילונג אין דער הויך פון 1,758,670 זל. און אין די אויסער געוועהנליכע אויסגאַבען אין דער הויך פון 13,580,600 זלאָטעס ווערט אָנגענומען אָהן אויסבעסערונגען.

דאַן טרעט מען צו צו בעטראַכטען דעם בודזשעט פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג. דעם בודזשעט רעפערירט ראַטמאַן סאַוויצקי.

וויצע פּרעזעס ד״ר שיפּמאַן ווייזט אָן מיט צופרידענהייט, אַז די געזונדהייטס-אָפּטיילונג, וועלכע ווערט אָנגעפיהרט דורכ׳ן לאַווניק ד״ר מאַרגאָליס, ווערט אַזוי געפיהרט, אַז זי האָט אַפילו געפונען אָנערקענונג ביי דער אָפּאָזיציע.

דאָך ווייזט אָן ד״ר שיפּמאַן, אַז די היגיענישע פּראָפּאַגאַנדע דאַרף פערברייטערט ווערען און אין יודישע געגענדען דאַרף געהאַלטען ווערען היגיענישע פאָרטראָגען אויף יודיש (דער פאָרשלאַג ווערט אָנגענומען).

דאַן ווייזט ד״ר שיפּמאַן אָן, אַז ס׳דאַרף נעגרינדעט ווערען אַ געזעלשאַפט געזונד צו מאַכען די ראַסע (עאוגעניש) ביי דער געזעלשאַפט דאַרף געעפענט ווערען אַ הייראַטס-בעראַטונגס-שטעלע, וואו ס׳זאָלען קומען מענשען, וואָס ווילען חתונה האָבען, מען זאָל זיי אונטערזוכען און אַרויסגעבען אַ מיינונג, צי זיי זענען געזונד און צי פון זיי וועט געבוירען ווערען אַ געזונדער דור.

פּרעזידענט זשעמיענצקי ערקלערט, אַז דער פאָרשלאַג פון ד״ר שיפּמאַן איז איבריג, ווייל לאַווניק ד״ר מאַרגאָליס עפענט שוין אין דער נאָהנטסטער צייט אַזאַ בעראַטונגס-שטעלע.

דער בודזשעט פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג אויף דער סומע פון 4,875,215 זלאָטיס איז אָנגענומען געוואָ־ען.

פּלענאַר-זיצונג פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער.

(—) נעכטען אין אָוועגר איז אין לאָקאַל פון דער לאָדזער געלד-בערזע פאָרגעקומען אַ פּלענאַר-זיצונג פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער.

נאָכדעם ווי ס׳ווערט איבערגעלייענט דער פּראָטאָקאָל פון דער פריהערדיגער זיצונג, לעגט דער פּרעזעס גייער פאָר, אַז ס׳זאָלען דערווייל געשאַפען ווערען נאָך פאָלגענדע דריי קאָמיסיעס: אַ ווירטשאַפטליכע, וועלכע זאָל זיך פערנעהמען מיט אויסזוכען אַ לאָקאַל, אַ סטאַטוט און רעגולאַמין-קאָמיסיע און אַ בודזשעט-קאָמיסיע.

דער פאָרשטעהער פון די קליינהענדלער בעגער ערקלערט, אַז אינ׳ם צוזאַמענשטעל פון די קאָמיסיעס, ווי אויך אין די וואַהלען פון פּרעזידיום זעהט ער אַ בפירוש׳ן ווילען צו בע׳עולה׳ן די קליינהענדלער, ער לעגט דעריבער פאָר, אַז אין די קאָמיסיעס זאָלען אויך אַריינגעהן פאָרשטעהער פון די קליינהענדלער.

עס ענטוויקעלט זיך אַ לאַנגע דיסקוסיע, אין וועלכער עס נעהמען אָנטייל די ראַטמענער גראָס, אולריך, הערץ, באַרטשינסקי, וועלכע ווייזען אָן, אַז אַזעלכע קאָנפליקטען דאַרפען באַלד ביים אָנהויב פון דער אַרבייט נישט פאָרקומען.

אין דער ווירטשאַפטליכער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען: בירערמאַן, קאַראַל ענדער, ה. פוקס, אינזש. גראָס, האַראַרינסקי, קאָטקאָווסקי און אינזש. פּראַשקער.

אין דער בודזשעט-קאָמיסיע: די ה״ה: באַרים אייטינגאָן, קאַראַל, קאָנאַושעווסקי, פּיאָטר כאַרי, ראָשאַק, זייפּעלט און טעמפּעלהאָף.

אין דער סטאַטוט-קאָמיסיע די ה״ה; אָרלעט, ד״ר באַרטשינסקי, ד״ר באַרנעט, בנימין גליקסמאַן, פראַנקוס, מיעטש. הערץ, יושקעוויטש, ליבראַך און סאָבאָלעווסקי.

דער פאָרשלאַג וועגען אַסיגנירען 77,500 זל. פאַר דער האַנדעלס-שולע איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער בודזשעט-קאָמיסיע.

לאַניוכאַ האָט בעשלאָסען צו אַפּעלירען.

ער שטעלט אויך צום אַפּעלאַציע-פּראָצעס אַנ׳אַדוואָקאַט.

(וו) דער נעכטיגער טאָג האָט געבראַכט גרינד־ליכע ענדערונגען אין דער האַלטונג און שטימונג פון דעם מערדער לאַניוכאַ. ער איז אַריינגעפאַלען אין אַ מין גייסטיגער דעפּרעסיע, זיך אויסגעפרעגט וועגען טערמינען ביז ווען מען קען אַריינטראָגען אַנ׳ אַפּעלאַציע, געפרעגט וועגען אַ קאַסאַציע און וועגען דער מעגליכקייט, אַז דער מלוכה-פּרעזידענט זאָל איהם בעגנעדיגען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אויסגעשפּראָכענעם וואונש פון לאַניוכאַ׳ן צו אַפּעלירען האָבען זיך צום אַדוואָקאַט לילקער געמאָלדען לאַניוכאַס פאָטער, ברודער, שוועסטער און שוואָגער און געבעטען, ער זאָל זיך אונטערנעהמען צו פיהרען לאַניוכאַס פּראָצעס אין אַפּעלאַציאָנס-געריכט אין וואַרשאָ.

אַדוואָקאַט לילקער האָט זיך באַלד געוואָנדערט צום פּראָקוראָר הערמאַן און בעקומען אַנ׳ערלויבעניש אַרויסצובעקומען פון לאַניוכאַ׳ן אַנ׳אונטערשריפט אויף דער בעפולמעכטיגונג. אויפ׳ן גרונד פון דער בעפולמעכטיגונג, וועלכע לאַניוכאַ האָט אונטערגעשריבען האָט אַדוואָקאַט לילקער בעקומען אַנ׳ערלויבעניש זיך צו זעהען מיט לאַניוכאַ׳ן און ער האָט מיט איהם גערעדט כמעט 2 שעה.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט אַדוואָקאַט לילקער זיך פערנעהמען מיט לאַניוכאַ׳ס פּראָצעס, באַלד ווי עס וועלען אַרויסגעלעזט ווערען די מאָטיוון פון אורטייל; דאָס פערעפענטליכען די מאָטיוון פון אורטייל דאַרף פאָרקומען דעם 7. מערץ ה. י. אין זאַל נומער 56. צום אויסהערען די מאָטיוון וועט מען לאַניוכאַ׳ן פון דער טורמע ברענגען אין געריכט.

כאַראַקטעריסטיש איז נאָך אַ פּרט אין לאַניוכאַס האַלטען זיך איצט. ער חזר׳ט איבער די געשיכטע, וועלכע ער האָט אַמאָל דערצעהלט דעם טורמע-שעף אומגעלטער. דהיינו: אַז נישט ער אַליין האָט אויסגעפיהרט דעם מאָרד, אַז ער האָט געהאַט מיטהעלפער און אַז פאַר דעם מאָרד האָט ער גערויבט בעקומען 30.000 זלאָטיס.

אַ באַנדע איינשלעפּערס.

זיי „בעאַרבייטען" פּאַסאַזשירען אין די באַהנען.

(2) שוין אַ לענגערע צייט ווי אויף דער ליניע, לאָדז—פּיעטריקאָוו, לובלין—קיעלץ, גראַסירט אַ גוט אָרגאַניזירטע באַנדע פון איינשלעפער, וועלכע בעראַבען די פּאַסאַזשירען אָפּטמאָל ביז אַ פּרוטה. די פּאָליציי פערנעהמט זיך שוין פון לאַנג ערנסט מיט דער באַנדע און עס איז איהר געלונגען אָנצופאַלען אויף די שפּורען פון איהר.

עהערנעכטען האָט זיך איינער פון דער באַנדע, אויפ׳ן וועג פון פּיעטריקאָוו קיין טשענסטאָכאָוו, צוגעזעצט זיך צו אַ תבואה-הענדלער פון לובלין און פערפיהרט מיט איהם אַ געשפּרעך. דער שווינדלער האָט זיך פאָרגעשטעלט אויך אַלס תבואה-הענדלער. און פאָרגעלעגט דעם לובלינער סוחר שליסען אַ געשעפט. אינמיטען האָט דער כלומרשטער סוחר פאָרגעלעגט דעם לובלינער אַ פּאַפּיראָס.

אין אַ פּאָר שעה אַרום האָט זיך דער לובלינער סוחר אויפגעכאַפּט מיט אַ שווערען קאָפּ-וועהטאָג און פעסטגעשטעלט, אַז עס פעהלען איהם 10 טויזענד זלאָטיס און זיין וואַליזקע. די אַלאַרמירטע פּאָליציי האָט אויפגעשטעלט אויף די פיס די באַהן־זשאַנדאַרמעריע אויף דער גאַנצער ליניע. אויפ׳ן פּיעטריקאָווער וואָקזאַל האָט זיך איינגעגעבען צו פערהאַלטען אַ פאַרשוין, וועלכער האָט ענטשפּראָכען דעם בעשרייבען פון דעם שווינדלער. מען האָט ביי איהם אויך געפונען אַ גרויסע סומע געלד און האָט נישט גענעבם אויסווייזען פון וואַנעט דאָס געלד קומט צו איהם.

עס האָט זיך אויך אַרויסגעוויזען, אַז דער אַרעסטירטער שווינדלער איז אַ בעזיצער פון אַ הויז אין פּיעטריקאָוו.

צוליב דעם, וואָס די אויספאָרשונג איז נאָך אין גאַנג, און מען האַלט ביים פערהאַלטען די איבעריגע מיטגלידער פון דער באַנדע, איז נישט מעגליך אָנצוגעבען דעם נאָמען פון דעם אַרעסטירטען.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

[illegible] מאַגען, דאַרם און לעבער-קראַנקהייטען

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

[illegible] 8 ביז 5 [illegible]

נייער צירקוליאַר וועגען אומזאַץ-שטייער.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך פון מאַסגעבענדע קרייזען האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום אונטערגעשריבען אַ צירקוליאַר, וועלכער רעגולירט דעם ענין פון שאַצען דעם אומזאַץ-שטייער.

ביז איצט האָבען די שאַצונגס-קאָמיסיעס זיך נישט גערעכענט מיט די אָנגעגעבענע דורך די צאָהלער אומזאַץ-ציפערן און געשאַצט נאָר לויט זייער איינענעם ווילען.

לויט דער נייער פעראָרדנונג וועט די שאַצונגס-קאָמיסיע מוזען נעהמען אין אַכט די אָנגעגעבענע דורך די צאָהלער אומזאַצען און אויפ׳ן גרונד פון ציפערן, בעשטייערן. אַ חוץ דעם וועט זיך די טעג בעוויזען אַ צירקוליאַר וועגען 1 פּראָצענט אומזאַץ-שטייער פון הורט-אונטערנעהמונגען, וועלכע פיהרען נישט קיין רעגולערע האַנדעלס-ביכער.

צוגאַב-פּאָבאָר.

(ב) היינט קומט פאָר אויף פּאָמאַרסקאַ 18 אַ צוגאַב פּאָבאָר-קאָמיסיע פאַר די מיליטער-פליכטיגע, וועלכע זענען נאָך ביז איצט צוליב וועלכע ס׳איז סיבה נישט געשטאַנען צו דער קאָמיסיע.

היינט דאַרפען זיך מעלדען די, וועלכע וואוינען אין די פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14.

סאַניטאַרע קאָנטראָלעס אין די הייזער.

(ב) דעם 4 מערץ הויבען זיך אָן די אינספּעקציעס פון די סאַניטאַר-אָפּטיילונגען אין די הייזער, כדי צו קאָנטראָלירען צו די פעראָרדנונג פון דער מאַכט וועגען ברענגען אין אָרדנונג די קאַנאַליזאַציע און וואַסערלייטונג און אויך די ריינליכקייט אין די הויפען.

אויב ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אַז די הויזבעזיצער האָבען נישט אויסגעפיהרט די פעראָרדנונג, וועלען געמאַכט ווערען פּראָטאָקאָלען און די שולדיגע וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

גליטשיג אויף די טרעפּען.

(—) צוליב דעם, וואָס אין אַ סך לאָדזער הייזער קומט אויס ביז איצט צו טראָגען וואַסער אויף די שטאָקען, ווייל די וואַסערלייטונגען זענען נאָך נישט אין אָרדנונג, איז אויף די טרעפּען, פון אַזעלכע הייזער זעהר גליטשיג. עס איז דער חוב פון בעל הבית אַכטונג צו געבען, אַז דער סטרוזש זאָל האַלטען אין אָרדנונג די טרעפּען, עס זאָל צוליב׳ן גליטש נישט פאָרקומען קיין אומגליקס-פאַלען.

שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע.

(וו) דער אַרבייטסלאָזער פאָנד האָט בעקומען אַ צירקולאַר פון אַרבייטס-מיניסטער, לויט וועלכען די אונטערשטיצונגס-צייט ווערט פערלענגערט ביז 17 וואָכען פאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האָבען ביז׳ן 31 מערץ 1929 שוין אויסגעשעפּט זייערע אונטערשטיצונגען.

שטאַטישע פאַך-שולע פאַר אָרימע מעדלעך.

אויף דער זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינע ענינים ביים מאַגיסטראַט איז נעגוי בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען עפענען אַ ווירטשאַפטליכע פאַך-שולע פאַר מעדלעך פון אונבעמיטעלטע עלטערן.

דער מאַגיסטראַט האָט בעשלאָסען אָפּצוגעבען אַ פּלאַץ אויף מיעדזשיאַנע גאַס אויף צו בויען די שולע. מיט׳ן בויען די שולע וועט זיך בעשעפטיגען דאָס בילדונגס-מיניסטעריום. די למודים אין דער פאַך-שולע וועלען פאָרקומען אין די אָווענד-שעה׳ן.

אַזאַ שולע פון הויז-ווירטשאַפט איז אין לאָדז וואו עס זענען שוין פערהאַן פערשידענע אַנדערע פאַך-שולען פאַר מעדלעך זעהר נויטיג, און די ידיעה, אַז אַזאַ שולע ווערט געשאַפען ווערט פון דער עפענטליכקייט מיט פרייד אויפגענומען.

דער כח פון א זיוג.

דער חתן-בחור וויל נישט קומען צו דער חופה צוליב געלד, קומט אַ צווייטער בחור און כאַפּט איהם אויס די כלה.

די מעשה הויבט זיך אָן גאַנץ פּשוט. הערשעל ר. האָט זיך בעקענט מיט דעם מיידעל חנה רידעל פון היפּאָטעטשנאַ גאַס. הערשעל איז אַ בחור אַן־ אַרימער, אַן'אָנגעשטעלטער אין אַ געשעפט אויף גאַזאָמיעסקאַ גאַס. אָבער אַ יונגערמאַן, אַן'אַנ־ שטענדיגער, סאָלידער און גענוג אינטעליגענטער. חנה'ן איז הערשעל געפעלען געוואָרען, וואָלט אַלץ גוט געווען ווען זי אַליין האָט אין דעם ענין צו זאָגען, האָט אָבער נאָך חנה עלטערען ביז 120 יאָהר און זיי האָבען אויך אַ שטיקעל דעה און זיי האָבען גע'פּסק'ענט, אַז הערשעל ר. איז נישט קיין שידוך פאַר חנה'ן.

— ס'פּאַסט נישט, האָבען זיי גע'טענה'ט, אַז איטשע רידעל, דער האָלץ־סוחר זאָל זיך משדך זיין מיט עפּעס אַ משרת אין אַ געשעפט און האָבן אַ מחותן און מחותנת'טע.

מילא, אַז טאַטע־מאַמע הייסט נישט, האָט חנה זיך נישט איינגעשפּאַרט. די ליבע צו הערשלען איז אויך נישט געווען צו שטאַרק און מ'האָט אָנגע־ הויבען צו זוכען פאַר חנה'ן שידוכים.

וואָס אמת, איז הערשעל'ס כבוד געווען אַפּי־ סעל בעליידיגט, אָבער ער האָט דאָס געשטיקט אין זיך און איז ווייטער געבליבען בעפריינדעט מיט חנה'ן און מיט איהרע עלטערען. איטשע רידעל האָט געזוכט שידוכים פאַר זיין טאָכטער, צוגעזאָגט עט־ ליכע הונדערט דאָלאַר נדן מיט אַ דירה, ביז ס'איז איהם געפעלען געוואָרען דער יונגערמאַן זעליג גאַר־ נעק, אַ סוחר, וואָס האַנדעלט מיט וואָס עס לאָזט זיך נאָר, און מ'האָט געשריבען די תנאים, איטשע רידעל האָט צוגעזאָגט פאַר דער חתונה צו סילוקין 400 דאָלאַר און דינגען פאַר דעם פּאָר־פּאָלק 1 צימער מיט אַ קיך. פון די תנאים ביז דער חתונה האָט געדויערט אַ קנאַפּ יאָהר צייט און די חתונה איז בעשטימט געוואָרען אויף 10 טאָג אין חודש אדר. דאָס הייסט, אויפ'ן פערגאַנגענעם מיטוואָך און איינעם פון די לאָדזער חתונה־זאַלען.

אַקעגען גורל קען מען אָבער נישט געהן. אי־ טשע רידעל האָבען די האָלץ־געשעפטען אָנגעהויבען צו געהן האָלציג, זמן־חתונה האָט זיך דערנעהנ־ טערט, און אָנשטאָט 400 דאָלאַר האָט ער קוים צונויפגעשטעלט 200 דאָלאַר, נאַטירליך האָט מען דעם חתן וועגען דעם גאָרנישט דערצעהלט און צו־ געגרייט די חתונה. אין טאָג פון דער חתונה האָט דער חתן געשיקט נאָך די 400 דאָלאַר. איטשע האָט איהם אַוועקגעטראָגען 200 און צוגעזאָגט, אַז נאָך דער חתונה וועט ער איהם צוגעבען דעם רעשט. דער חתן האָט אָבער דערפון נישט גע־ וואָלט הערען.

— אָדער ס'וועלען ליגען אויפ'ן טיש די 400 דאָלאַר, אָדער איך קום נישט צו דער חופּה.

איטשע איז אַ גאַנצען טאָג אַרומגעלאָפען מיט אַ בלוטיגען קאָפּ, געפּרובט פערזעצען, זיך באָרגען, בעטען דעם חתן מיט גוטען און מיט בייזען, אָבער אַלץ אומזיסט. פונדעסטוועגען האָט מען דאָך געמיינט, אַז דער חתן מאַכט נאָר דעם בייזען אָנשטעל און וועט נישט וועלען פערשעהמען די כלה און וועט קומען אויף דער חתונה.

אין אָוונט ווען זיך די געסט צונויפגעקומען אין זאַל, מוזיק האָט געשפּילט, יונגוואַרג האָט געטאַנצט און דער חתן בעווייזט זיך נישט. ס'וועגען צו איהם געגאַנגען איין דעלעגאַציע נאָך דער אַנ־ דערער, מ'האָט אַפילו צו איהם געשיקט פון רב, נאָר זעליג האָט גע'טענה'ט:

— מיינע 400 דאָלאַר וויל איך האָבען, אויב נישט, לוינט מיר נישט דאָס גאַנצע געשעפט.

דערווייל האָט מען זיך צווישען די געסט דער־ וואוסט וועגען וואָס דאָ האַנדעלט זיך, ס'איז שוין געווען אַרום 1 אַ זייגער ביינאַכט. די געסט פון חתנ'ס צד האָבען פערשעהמטערהייט זיך אָנגעהויבען אַרויסצוציען פון זאַל, די געסט פון כלה'ס צד זענען געבליבען זיצען פערטרוימטע און געטראַכט, וואָס מ'זאָל טון. די כלה אַליין האָט פון עגמת־נפש עטליכע מאָל גע'חלש'ט און מ'האָט זי קוים דערמינ־ טערט.

צו דער דאָזיגער חתונה איז אויך געווען איינ־ געלאַדענט אַלס גאַסט הערשעל ר., ווען ער האָט זיך דערוואוסט וועגען דער געשיכטע האָט ער אויפ'ן אָרט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט זיך צו שטעלען אונטער דער חופּה מיט חנה'ן. מ'האָט געפרעגט די כלה און זי האָט זיך אויך נישט אַקעגענגעשטעלט, איטשע רידעל מיט זיין ווייב אויך נישט און בעת דער חתן־בחור זעליג גאַרנעק האָט געוואַרט אויף די 400 דאָלאַר, האָט מען אין זאַל געפּראַוועט די חתונה פון חנה רידעל מיט הערשעל, אַז מ'שמועסט אַ זיווג מן השמים.

אַ חתונה אין יתומים־הויז.

איך האָב בעקומען אַן'אָריגינעלע חתונה־ איינלאַדונג, עפּעס מאָדנע מחותּנים זענען געווען אונ־ טערגעשריבען: „פערוואַלטונג פון יתומים־הויז, זגערזשער 40.

מיט גרויס נייגיריגקייט האָב איך ווייטער גע־ לייענט און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דאָס בית־יתומים, זגערזשער 40 האָט חתונה־געמאַכט אַ יתומה, וועלכע איז פון קינדווייז אָן ערצויגען געוואָרען אין יתומים־הויז.

די חתונה איז געווען אַן'אמת־אָריגינעלע. ס'האָ־ בען זיך דאָרט פערזאַמעלט, אַ חוץ מחותּנים, בעי־ קאַנטע און פריינד פון חתן און כלה־צד, אויך די אָנגעזעהענסטע כלל־טוער ביי אונז אין שטאָט: ב. א. גליקסמאַן, מ. ח. רומקאָווסקי, ראַטמ. י. י. בערמאַן און אַנדערע, דער הויפּט־מחותּן און דער אונטערפיהרער איז געווען דער לאַנגיעהריגער פּרעז־ זעס פון בית־יתומים מ. רייבענבאַך מיט זיין פרוי און די גאַנצע פערוואַלטונג פון בית־יתומים.

די איצטיגע סימפּאַטישע כלה איז אַלס 8־ יעהריג קינד אָנגעקומען אין יתומים־הויז און אָרט ערצויגע[ן] געוואָרען, געלערנט אַלגעמיינע לימודים און געוואָרען אַזוי־געזאָגט אַ לייט, אַזאַ לייטיש מיידעל דאַרף פערשטעהט זיך, נישט לאַנג וואַרטען אויף אַ חתן און שוין אַלס 18־יעהריג מיידעל האָט זי זיך בעקענט מיט אַ בחור אַ פאַכמאַן און די פערוואַלטונג פון בית־יתומים האָט געפיהלט פאַר איהר חוב צו פּראַווען תנאים און אַ חתונה און זאָרגען פאַר'ן גליק פון פערליבטען פּאָר־פּאָלק. אַלס דרשה־געשאַנק האָט די פערוואַלטונג פון בית־יתומים געשאָנקען דעם פּאָר־פּאָלק אַ וואוי־ נונג מיט פיינע מעבעל.

די חתונה איז געווען אַ יודיש־טראַדיציאָנעלע, אַ נגידישע, ס'איז געווען אָנגעגרייט פון אַלעם גו־ טען און אַלט און יונג האָבען זיך משמח געווען ביז פאַרטאָגס. אַממייסטען האָבען זיך געפרעהט די „מחותּנים", פערוואַלטונגס־מיטגלידער פון יתומים־ הויז, וועלכע האָבען די זכיה געהאַט חתונה־צומאַ־ כען זייער ערשטע „טאָכטער".

בעת דעם אויסגעצייכענטען מאָהלצייט, האָבען געהאַלטען געלעגענהייטס־רעדעס ראַטמ. בערמאַן, ב. א. גליקסמאַן, מ. ח. רומקאָווסקי, מ. רייבענ־ באַך, יודעל גראָהמאַן, וועלכע האָבען געוואונשען דעם יונגען פּאָר און דער פערוואַלטונג פון בית־ יתומים אַ האַרציגען מזל־טוב.

די טראַגעדיע קאָהן-טשעשינסקי

און איהר ווידערקול אין אַמעריקאַ.

אין אַן'אַמעריקאַנער יודישער צייטונג געפינען מיר פאָלגענדער קורצע דעפּעשע וועגען דער טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין לאָדז צווישען דירעקטאָר אַלבערט קאָהן און דעם רעדו־ צירטען מייסטער טשעשינסקי. די דעפּעשע האָט פאָלגענדען אינהאַלט:

דריי דערשאָסען אין לאָדז.

וואַרשאַ, פּוילען, פעב. 1. —

אַן'אָפּגעזאָגטער אַרבייטער האָט אין מיטען גאַס פון לאָדז דערשאָסען אויף טויט זיין געוועזענעם באָס, (באַלעבאָס) וועלכער איז דער אייגענטי־ מער פון אַ שפּינערי־פאַבריק, ווי אויך דעם באָס'ס זוהן. ער האָט פּרובירט דערשיסען אויך דעם מענעדזשער (דירעקטאָר) פון דער פאַ־ בריק, אַלפרעד קאָהן, און ווען דאָס איז איהם נישט געלונגען, האָט ער אויסגעדרעהט דעם רעוואָלווער און זיך אַליין אַריינגעשאָסען אַ קויל אין קאָפּ.

קורץ, שנעל, אָבער נישט אינגאַנצען גענוי...

אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער לאָדזער קרעדיט־געזעלשאַפט.

עהרענעכטען איז אונטערן פּאָרזיץ פון ה' שענוויץ פאָרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פער־ זאַמלונג פון דער לאָדזער קרעדיט־געזעלשאַפט.

פון אָפּגעגעבענעם בעריכט ווייזט זיך אַרויס, אַז די קרעדיט־געזעלשאַפט האָט אין פערגאַנגענעם יאָהר אַרויסגעגעבען 223 הלוואות אויף הייזער, אויף אַ סומע פון 27,875,400 זל. דער בורזשעט פון דער קרעדיט־געזעלשאַפט בעטרעפט אין די הכנסות און הוצאות 340 טויזענד זל.

די צונויפּ־וואַהלען זענען נישט פאָרגעקומען, ווייל עס זענען לויט אַן'איינשטימיגען בעשלוס גע־ בליבען די אַלטע מיטגלידער אין אַלע אינסטאַנצען; אין דער דירעקציע די ה"ה קלוקאָוו און פיגאַנאָוו־ סקי, אַלס פערטרעטער יאַן ווינדע, אין אויפזיכטס־ קאָמיטעט באַגראַנסקי, דערינג און בערנאַרסקי.

עס זענען איינשטימיג אָנגענומען געוואָרען פּאָל־ גענדע פאָרשלאַגען פון ה' משה העלמאַן:

1) זיך ווענדען צו דער רעגירונג מיט אַ מאָ־ טיווירטען מעמאָריאַל וועגען אָפּשאַפען דעם געזעץ וועגען לאָקאַטאָרען־שוץ;

2) פערקלענערען די אָפּצאָהלונגען פאַר אַד־ מיניסטראַציע פון די הויז־בעזיצער פון אַ האַלבען פּראָצענט אויף דריי־אַכטעל פּראָצענט (דער אונ־ טערשיד בעטרעפט 50,300 זל.;

3) פערקלענערען די ציזען פאַר פערלעגענע ראַטעס פון 1 פּראָצ. אויף אַ האַלבען פּראָצ. די סומע פון פערלעגענע ראַטעס בעטרעפט 1,478,266 זלאָטים.

4) געבען אַ סובסידיע פאַר דעם אָרגאַן פון צענטראַלען הויז־בעזיצער פעראיין, פּיעטריק. 46, „גלאָס אָביוואַטעלסקי" אין דער הויך פון 3000 זל.

5) די קרעדיט־געזעלשאַפט זאָל שטענדיג האָ־ בען אין דעפּאָזיט אין דער נייער קאָאָפּעראַטיווער באַנק פון די הויז־בעזיצער אַ סומע פון 50 טויזענד זל. אין דער דאָזיגער באַנק זאָל מען אויך קענען איינלעגען די קופּאָנס פון דער קרעדיט־געזעל־ שאַפט.

ווייטער זענען אָנגענומען געוואָרען אַלס וואונ־ שען צו דער דירעקציע די פאָרשלאָגען פון ה' העל־ מאַן וועגען צוזאַמענרופען קיין וואַרשאַ אַ צוזאַמענ־ פאָהר פון אַלע קרעדיט־געזעלשאַפטען אין פּוילען. דער צוזאַמענפאָהר זאָל אָננעהמען אַ שטעלונג צו דעם נייעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען העכערען דאָס דירה־געלד און וועגען ווענדען זיך צו אַלע פער־ זיכערונגס־געזעלשאַפטען, זיי זאָלען האַלטען זייערע רעזערוו־קאַפּיטאַלען אין די קרעדיט־געזעלשאַפטען.

צום סוף איז נאָך אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג פון ה' העלמאַן צו געבען די אָנגעשטעלטע אַ גראַטיפיקאַציע אין דער הויך פון 1 חודש געהאַלט.

היינט — אַ פייערליכע פערזאַמלונג

אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

צוליב'ן 10-טען יאָהר-טאָג פון דעם היסטאָ־ רישען געשעהעניש, ווען די ציוניסטישע פערטרע־ טער זענען אַרויסגעטרעטען אויף דער שלום־ קאָנפערענץ אין פּאַריז (פאַר דעם „ראַט פון צעהן") מיט די פאָדערונגען וועגען ארץ-ישראל, קומט פאָר היינט 8.30 אָוועגד אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4) אַ פערזאַמלונג מיט דער בעטייליגונג פון דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. אוגער און ה' לימאַן. דער איינגאַנג איז פריי.

אַכטונג, קצבים!

(מ) פון 1-טען מערץ אָן נעהמט איבער די סאַניטאַר-אָפּטיילונג ביי דער געזונדהייטס-דעלע־ גאַציע פון מאַגיסטראַט דעם אויפזיכט איבער די יאַטקעס און די ערטער וואו ס'ווערט פערקויפט פלייש.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(2) ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ב. גלוכאָווסקי (נאַרו־ טאָוויטש 4), י. סיטקיעוויטש (קאָפּערניק 26), אַ. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10), אַ. פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני. 10).

אַ גרויסע שרפה אין דער פּאַגאַטאָוויע.

(2) נעכטען אַרום 8 אַ זייגער אינדערפריה האָט אין גאַראַזש פון דער שטעטישער פּאָגאָטאָוויע אויסגעבראָכען אַ שרפה, צוליב אומפאָרזיכטיגען אומגעהען זיך מיט בענזין.

דער שאָפער אַנטאָני ברעשקיעוויטש האָט צוגרייטענדיג אַ קאַרעטקע פון פּאָגאָטאָוויע צום אַרויספאָהרען אָנגעגאָסען אין דעם בענזין-קענדעל בענזין פון אַ וויאַדרע און געשטאַנען נעבען אַ ברענענדיגען אויוון. פּלוצים האָט זיך דער בענזין אָנגעכאַפּט. דער שאָפער האָט מאָמענטאַל אַוועק־ געוואָרפען די וויאַדרע מיט'ן בענזין און שנעל אַרויס פונ'ם גאַראַזש. דער ברענענדיגער בענזין האָט אויפגעריסען אַזוי שטאַרק, אַז עס האָט אויס־ געהאַקט און אַרויסגעשמעטערט די טיר פונ'ם גאַ־ ראַזש.

די אַרויסגערופענע פייערלעשער האָבען אין משך פון אַ פּאָר שעה בעוויזען דאָס פייער אָפּצו־ לעשען. פון די פלאַמען איז געלונגען אַרויסצוראַ־ טעווען 3 אויטאָ-קאַרעטקעס. די איבריגע זענען פערברענט געוואָרען. דער היזק בעטרעפט 20 טויזענד זלאָטעס.

דער שאָפער ברעשקיעוויטש איז לייכט־ פערוואונדעט.

רבנים אין לאָדז.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע לטובת די ישיבות אין פּוילען קומען היינט קיין לאָדז, האַלב 5 נאָכמיטאָג מיט דער פאַבריקס-באַהן די רבנים: פון וואָלקאָוויסק, פּינסק, קאָברין, מיר, ראַקאָוו, ראַדאָם, באַראַנאָוו, קאַמעניעץ א. א.

היינט — זיצונג פון נויט־הילפס־קאָמיטעט.

היינט, 7 אינאָוועגד קומט פאָר אין דאָבראָ־ טשינאָשטש אַ זיצונג פון נויט-הילפס-קאָמיטעט, וועלכער פיהרט אָן מיט די וואַרים- און דערנעה־ רונגס-פּונקטען אין אונזער שטאָט. עס וועט בע־ האַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען שאַפען מיטלען אויף צו פיהרען ווייטער די וואַרים- און דער־ נעהרונגס-פּונקטען.

פּראָצעס פון קרולס מערדער וועט זיין אַ סענסאַציאָנעלער.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער פּראָצעס נעגען דעם מערדער פון מיכאַל קרול, ראָמאַן שטשע־ טשינסקי זיין איינער פון די גרעסטע, וואָס מיר האָ־ בען ווען געזעהען אין לאָדז.

די אַקטען פון פּראָצעס פערנעהמען שוין איצט עטליכע בענדער און די אויספאָרשונג וועט זיין פערענדיגט ערשט סוף מאַי. ערשט אין סעפּטעמ־ בער, אָדער אין אָנהויב אָקטאָבער וועט פאָרקומען דער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק צוזאַמען מיט שטשעטשינסקי וועט זיך געפינען אַ געוויסער יעקב שלמה נאָלדמאַן, וועלכער האָט, ווי ס'שטעלט זיך איצט אַרויס, צוגערעדט שטשעטשינסקי אויסצופיה־ רען דעם מאָרד איבער קרול'ן. אויף דער פּאַסענגער־ צייט אויסצופיהרען דעם מאָרד און האָט איהם געגעבען אַלע נויטיגע אָנווייזונגען.

נאָלדמאַן איז שוין לאַנג בעקאַנט דער פּאָלי־ ציי און האָט אויפ'ן געוויסען אַ באַנדיטען־אָנפאַל, פאַר וועלכען ער וועט אויך זיצען אויף דער בעשול־ דיגונגס־באַנק.

צום פּראָצעס וועלען גערופען ווערען עטליכע הונדערט עדות.

די פרוי איז שולדיג.

צו דער אַפערע אין קאָנסטאַנטינער מאַגיסטראַט.

(וו) די אַפערע אין קאָנסטאַנטינער מאַגיסטראַט נעהמט אַרום וואָס ברייטערע קרייזען און ס'פעה־ לען אויך דאָרט נישט קיין סענסאַציאָנעלע איינ־ צעלהייטען.

ביז איצט איז געווען בעוואוסט, אַז דער בעאַמטער פון קאָנסטאַנטינער מאַגיסטראַט ראָמאַן יעגער האָט פערשוואונדעט 3394 זל. אין צוזאַ־ מענהאַנג מיט דער דאָזיגער פערשוואונדונג, איז אויך אַרעסטירט געוואָרען יעגער'ס פרוי. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז די גאַנצע שולדיגע אין דעם ענין איז יעגער'ס פרוי. ווען יעגער איז אַהיימגעקומען פון מאַגיסטראַט און געהאַט ביי זיך געלד פון מאַגיסטראַט, האָט איהם זיין פרוי אָנגע'שיכור'ט און דאָס געלד צוגענומען, אַזוי־ אַרום האָט יעגער'ן געפעהלט כסדר מעהר געלד.

די דינע פיגור

גערהט ארויס פון דער מאָדע.

די מאַקסנע מאַנעקענען, וועלכע ווערען צוגעגרייט אומעטום פאַר׳ן קומענדיגען סעזאָן און וועלכע וועלען גיך בעצירען די שויפענסטער פון די גרויסע געשעפטען, זאָגען עדות, אַז די דינע, יונגלשע פיגור וועט זעהר גיך אַרויסגעהן פון דער מאָדע.

אין יאָהר 1929 וועלען צו אונז פון די פענסטער אַרויסשמייכלען מאַקסנע ליאַלקעס מיט פערגרונדעטע ביוסטען און היפטען. און, פערשטעהט זיך, אַז די פרויען וועלען זוכען נאָכצומאַכען די מאַנעקענען, ווייל זינט פאַריז איז פאַריז, איז דער איינפלוס פון די טויטע ליאַלקעס אויף די לעבעדיגע זעהר גרויס.

און ווי קאָן עס זיין אַנדערש? די מאַנעקענען זענען די ערשטע אָנצוטאָן די קליידער פון לעצטען שניט, פון לעצטען „געשריי פון דער מאָדע". און מיט וואָס פאַר אַ שיק זיי טראָגען עס די קליידער! די פרויען לערנען זיך פון זיי, ווי אַזוי עס דאַרף זיין פערוואָרפען דער שאַרף און ווי אַזוי עס דאַרף זיין צוגעשפילעט דאָס בלימעל צום לאַץ.

פערהאַן צווייערליי מאַנעקענען, — פון וואַקס און פון קאַרטאָן. די וואָס פון קאַרטאָן, לאָזען זיך גיכער סטיליזירען און זענען דער ליבלינג־מאַטעריאַל פאַר די קינסטלער אַרום דער שניידער־פראָפעסיע. די וואַקסענע, ווידער, זעהען־אויס מערק ווירדיג נאַטירליך און לעבעדיג. מען דערצעהלט וועגען אַ יונגענמאַן, וועלכער האָט זיך שטערבליך פערליבט אין אַזאַ מאַנעקען, דער רעזולטאַט איז געווען, אַז ער האָט געמוזט רעזיגנירען. יעדעס מאָל, ווען ער פלעגט פערביינעהן נעבען זיין האַרצענס־געליבטער, האָט ער זי געהאַלזט און געקושט און צושמירט אַביסעל די פאַרב, וועלכע ווערט אַזוי נעט אַרויפגעלעגט אויף די באַקען פון אַ מאַנעקען. אַ ליאַלקע טאָר נישט האָבען קיין שטאַרקע איבערלעבונגען: עס מאַכט קאַליע די פיגור, אָבער אָהן שפאַס — עס איז פשוט געווען אומהיימליך צו זעהן די העפטיגע ליבע פון אַ מענשען צו אַ שטיק וואַקס.

די וואַקסענע פיגורען זעהען דערפאַר אויס אַזוי נאַטירליך, ווייל זיי ווערען קאָפּירט פון לעבעדיגע מאָדעלען. די קונים, ווען אַ מאַנעקען געפעלט זיי שטאַרק, פאָדערען אָפט, אַז מען זאָל זיי בעקענען מיט׳ן אָריגינאַל, אז דאָס איז נישט שטענדיג מעגליך אויסצופיהרען. צווישען די מאָדעלען זענען פערהאַן אַ סך סטודענטקעס, אומאָפּהענגיגע מיידלעך און שטאַלצע.

די מאַנעקענען ווערען געפוצט און געפּלענט מיט דערוועלבער אויפמערקזאַמקייט ווי זיי וואָלטען געווען לעבעדיגע שעהנהייטען. זייערע נעגעל ווערען מאַניקירט, די ציין געריינינט, די באַקען געפודערט, און די האָר יעדען טאָג פערקעמט און יעדע וואָך פריזירט.

מאָדנע געשיכטעם דערצעהלט מען זיך אָן וועגען מאַנעקענען.

אַט דערצעהלט מען, ווי אַן עלטערע רייכע מיידעל, אַ קויפערין, האָט איינגעהאַנדעלט אַ וואַקסענעם קינד פאַר פופציג דאָלער, געטראָגען זי מיט זיך אומעטום, ווי אַ גליקליכע, שטאָלצע מוטער, און איינגעקויפט פאַר איהר אַ מיניאַטורנע גאַרדעראָב פאַר 400 דאָלער.

אָדער ווי אַ דאָקטאָר האָט דאָ נישט לאַנג געקויפט דעם וואַקסענעם קאָפּ פון אַ יונגעל. ער האָט געדאַרפט צוגרייטען פאַר די קרובים דעם טויטען קערפער פון אַ יונגעל, וועמעס קאָפּ איז צושמעטערט געוואָרען אונטער אַ אויטאָ. און אַזוי פיי זהאָט ער צוגעשטיקעוועט דעם געקינצעלטען קאָפּ, אַז די קרובים האָבען גאָרנישט בעמערקט.

אומעטום — בעזונדערס אויף דער פראָווינץ זענען די מעהרסטע מאַנעקענען פון וואַקס. אָבער אין פּאַריז הערשט דער מאַנעקען פון פאַפּיר־מאַשע — אַזאַ מין פאַפּיר־שטאָף. אין סען־אויען הינטער פאַריז איז דאָ אַ בעריהמטע פאַבריק, וואו עס ווערט בעשאַפען אַ גאַנצע בעפעלקערונג פון ראָזע, אָראַנזשענע, גאָלד, און זילבער־געפאַרבטע ליאַלקעס. די פיגורען עלעגאַנט, די געזיכטער פון אַ מאָדנער „אַבסטראַקטער" שעהנקייט.

אַט איז אַ מאָדנע בעשעפעניש אין אַן אָרלעקין קאָסטיום, וואָס בעשטעהט פון לויטער קליינע שפּיגלען. אַט איז אַ קאָלאָמבינע מיט בענדער פון שפּיצען און גרויסען ווידענעם הוט; און אַט מעהר בעקאַנטע און פערשידענאַרטיגע טיפּען מיט׳ן אויסדרוק פון הומאָר, איבערקלוגשאַפט אָדער נאַאיווטעט — יעדער איינער אַ בעזונדער כאַראַקטער, אָבער דאָך איבעראַל ווי פון אַ מעשה׳לע אַרויס.

גלאַטע, פיין־געשניצטע געזיכטער, גראַציעזע קאָנטורען פון קערפער, איינפאַכקייט און עלעגאַנץ פון דער פאָזע, זיי זענען רייצענד, אַטעם־פערכאַפּענד. ווען אַ פרוי דערזעהט אַזאַ פיגור אין אַ פענסטער, איז נישט נאָר ווייל זי טראָגען אַזעלכע קליידער ווי דער מאַנעקען, נאָר טראָגען זיי אויף זעלבען אופן ווי דער מאַנעקען און אויסזעהן ווי דער מאַנעקען.

ק. ל.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02
מינעראַליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען. בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זון-באַד. אין דערציים פון 5—3 נאָכמיטאָג

MŁODA PANIENKA
ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Łask. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און מענערישע קראַנקהייטען. פענער - שוועכע, לישיי און רעק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ- ליכט, עלעקטרא-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייט.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, נאַרושעווער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

„אַרט"
זאַכאָדניאַ 43
יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
לעצטערטעג
היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
דער פּראַכטפולער 5. קאַרנאַוואַל-פּראָגראַם
א. ג. „מאַסקאַראַד"
1) אובערטורע. 2) דער דייטש. 3) כשוף. 4) שאלות און תשובות. 5) דער וואַלד-גזלן. 6) אַ מויד אַ אַימעס. 7) אַ קרבן פון קאַרנאַוואַל. 9) דער ווייסער מאַסקאַראַד.
טעקסטען פון שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן און י. אַבערזשאַנעק. :—: מוזיק-קאָמפּ.: דוד בייגעלמאַן. קאָנפּ.: י. ריינגלאַס. קאָסט.דעקאָר.: ד. מאַטוס און ש. בלום. ליכט-עפעקטען: י. יעראַזאָלימסקי.
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונט.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
בעם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

8874 אַ לעזערין פון מינצבערגס פאַבריק:
די פּוילישע מאַכט קאָן אין דעם פאַל אייך נישט העלפען.
די גאַנצע זאַך איז אָפּהענגיג בלויז פון האָלענדישען קאָנסול.

8875 ש—ב.
איהר וועט מוזען בעצאָהלען דעם ירושה-שטייער.

8876 אַ לעזערין פון נאַרוטאָוויטש:
מיר ראָטען אייך בכלל נישט צו מאַכען דעם אַקט דאַראָוויזני.
אין דעם פאַל וועט איהר זיך נישט קענען פערופען אויף איהם.

8877 יעקב לעווקאָוויטש:
די קוראַציע-קאָסטען וועט מען קאָנען אויסמאָהנען ביים שוואָגער בפרט, ווען די קראַנקע האָט די גאַנצע צייט זיך אויסגעהאַלטען ביי איהם.

8878 רובין:
לויט׳ן אַרטיקעל 43 פון דער קאָנווענץ צווישען פּוילען און דאַנציג, וואָס איז בעשטעטיגט געוואָרען דורכ׳ן דעקרעט פון 17 דעצעמבער 1921 (דזש. אוסטאַוו נומער 16/1922) קאָנען פּוילישע בירגער קויפען אין דאַנציג אומבעוועגליכע גיטער און פריי מיט זיי דיספּאָנירען, וואָס שייך שטייערן, איז אויך אין דעם פרט נישטאָ פאַרהאַן קיין אונטערשיד פון דאַנציגער ביז פּוילישע בירגער.

8879 אַ לעזער פון זשעראָמסקיעגאָ 45:
8880 ברוך לייב:
8881 אַ טישלער-מייסטער פון ברזשעזשינער:

8882. X 42.
קורם-כל מוז דער דאָקומענט איבערגעזעצט ווערען אויף פּויליש דורך אַ געשוואָרענעם געריכטס-איבערזעצער.
וואו דער זעלבער איבערזעצער אַמטירט ווייסען מיר נישט. איהר קאָנט זיך אָבער ווענדען דעם אינפאָרמירען אין קרייז-געריכט.

8883. ד. צ.
אויב דער זעלבער סוחר וועט נישט קוועסטיאָנירען דעם אופן — ווי אַזוי דער וועקסעל איז איבערגעגאַנגען אין אייערע הענט, ענדערט ער נישט די לאַגע, צי ר׳איז געווען זשורירט אָדער נישט.

וואס הייסט
אַן אינטערעסאַנטע פרוי?

אָפט קומט אויס צו הערען ווי מאַנסבילען רעדען וועגען אַ פרוי, און דערביי מאַכט אַלעמאָל אַן אַנדערער אַזאַ בעמערקונג:

— אָ, זי איז זעהר אַן אינטערעסאַנטע דאַמע!

פערשטעהט זיך, נישט יעדע פרוי האָט דאָס גליק געקרוינט צו ווערען מיט׳ן טיטול „אינטערעסאַנטע דאַמע". און דערפאַר וועט אפשר נישט שאַדען צו רעדען אַביסעל וועגען דעם, וואָס דער היינטיגער מאַן רופט־אָן „אינטערעסאַנטע פרוי".

האָב איך זיך גענומען די מיה צוצוהערען זיך צו דעם, ווי אַזוי מענער רעדען וועגען דעם; וועלכע מעלות זיי שטרייכען אונטער און וואָסערע זיי מאַכען אַוועק אונטער דער האַנד. און איך האָב איינגעזעהען, אַז די פרוי, וועלכע „פערדינט" ביי מענער דעם טיטול „אינטערעסאַנטע", דאַרף זיך וועניג וואָס איבערנעהמען דערמיט.

די „אינטערעסאַנטע" דאַמע איז פון דעם טיפּ, ביי וועמען דער מאַן זוכט צייטווייליג פערגעניגען און נישט קיין שטענדיג גליק.

זי איז דער וויין, מיט וועלכען דער מאַן זוכט זיך צו פערשכור׳ן אין די מאָמענטען, ווען עס איז איהם אומעטיג און שווער אויפ׳ן האַרצען.

זי איז דאָס פייער, אין וועלכען ער וויל זיך אָפּבריהען און באַלד אַנטלויפען.

זי איז בלויז אַ שיינענדיגער שטראַל, אָבער קיינמאָל נישט קיין ליכטיגע זון...

רעדענדיג וועגען דער אינטערעסאַנטער דאַמע, וועלכע ציהט געוועהנליך אַ סך אויפמערקזאַמקייט אין אַ געזעלשאַפט פון מאַנסליט, ברענגט מען אַלעמאָל דעם פאַקט, אַז זי האָט געהאַט אַ ראָמאַן מיט דעם, און אַ ליבע מיט יענעם. מען דערצעהלט, אַז דער האָט זיך געוואָלט נעהמען דאָס לעבען איבער איהר, און יענער... יאָ, יענער האָט נישט געקענט געפינען קיין טרייסט, ביז ער האָט זיך פערליבט אין אַן אַנדערער...

אַמאָל געהט מען נאָך ווייטער און מען דערצעהלט מעשיות, אַז דאָ האָט זיך איינער געשאָסען איבער איהר, און דאָרט האָט זיך איינער דערטרונקען איבער איהר...

אַלץ איבער דער „אינטערעסאַנטער" פרוי!

אַלץ איבער איהר, איבער דער בעקליידעטער בריאה, וועלכע ווייס, ווי אַזוי צו געבען אַ פינטעל מיט׳ן אויג און ווי אַזוי צו געבען אַ דרעה מיט׳ן פיגורעל...

גראָד זאַכען, וואָס מען האַסט אין אַ פרוי, וועלכע מען רעספעקטירט, ווערען אַרומגערערט מיט אינטערעס, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען דער „אינטערעסאַנטער דאַמע".

שטריכען, וואָס מען בעטראַכט אַלס נישט־מאָראַלישע, ווען מע רעדט וועגען דער פיינער, אמת־סימפּאַטישער פרוי, ווערען נאָר אַנדעריש אויפגעפאַסט, ווען עס האַנדעלט זיך וועגען דער אַזוי־גערופענער „אינטערעסאַנטער" פרוי, וועלכע איז די לעצטע צייט געוואָרען די העלדין פון טאָג און די קעניגין פון דער נאַכט.

און דאָס איז נישט דערפאַר, וואָס דער מאַן האָט צוויי מאָראַלען. נאָר דערפאַר, וואָס ער האָט צוויי פערשידענע בעציהונגען צו די צוויי טיפּען פרויען. ער בעציהט זיך אַנדערש צו דער פיינער און אמת־סימפּאַטישער פרוי, און ער בעציהט זיך אינגאַנצען אַנדערש צו דער „אינטערעסאַנטער דאַמע".

די ערשטע רעספעקטירט ער, די אַנדערע דאַרף ער בלויז אויף אַ מאָמענט...

צו דער ערשטער האָט ער פליכטען; צו דער צווייטער אָבער האָט ער קיינמאָל נישט קיין פליכטען, ווייל ער קומט צו איהר זוכען בלויז צייטפערטרייב...

דערצו דאַרף מען צוגעבען נאָך אַ זאַך:

צווישען די היינטיגע אַזוי־גערופענע „אינטערעסאַנטע דאַמען" זענען פערהאַן אַ סך אַזעלכע, וואָס זענען אין דער אמת׳ן נישט מעהר ווי כאַלפעס, וואָס טוען־נאָך אַנדערע, ווייל זיי האָבען ערגעץ געהערט אַ קלאַנג און ווייסען נישט, פון וואַנען דער קלאַנג קומט...

מיט זיי, מיט אַ סך פון די היינטיגע אינטערעסאַנטע דאַמען, איז די זעלבע געשיכטע, ווי מיט יענעם אַקטיאָר.

געווען אַמאָל אַן אַקטיאָר, אַ גרויסער קאַליקע, אַ שטיק טאַלאַנטלאָזיגקייט, וועלכען מען האָט גאָר אויף דער ביהנע נישט געטאָרט אַרויסלאָזען. אַ שטיק האָלץ האָט ער אַמאָל דערהערט, אַז אַ געוויסער בעריהמטער רוסישער אַרטיסט טרינקט אַ סך וויין. האָט ער אויך אָנגעהויבען טרינקען וויין. דאָס האָט איהם אָבער וועניג געהאָלפען; ער איז אַלץ געבליבען אַ שטיק האָלץ, אַ קאַליקע — ער איז געבליבען אין רינשטאָק אַ פשוט׳ער שכור...

דאָסזעלבע איז מיט אַ סך פון די היינטיגע „אינטערעסאַנטע דאַמען". זיי האָבען געהערט וועגען בעריהמטע פרויען פערזענליכקייטען, וועלכע האָבען אין זייער לעבען געהאַט אַ סך ראָמאַנען, אַ סך דערפאָלג אין ליבע און דערביי נישט אָפּגעהיט אַלע כללים פון דער אָנגענומענער מאָראַל...

זיי האָבען געהערט וועגען אַ מאַדאַם זשאָרזש זאַנד, וועגען אַ מאַדאַם רעקאַמיע, וועגען אַ מאַדאַם טשערנישעווסקאַיאַ און וועגען אַנדערע בעריהמטע פרויען, וועלכע האָבען געשפּילט אַ גרויסע ראָלע.

זיי פערגעסען אָבער, די היינטיגע „אינטערעסאַנטע דאַמען" אונזערע, אַז יענע פרויען האָבען זיך אויסגעצייכענט נישט בלויז אין ליבע, נאָר אויך אין אַנדערע זאַכען.

די מאַדאַם זשאָרזש זאַנד און מאַדאַם רעקאַמיע זענען געווען גרויס נישט בלויז אַלס געליבטע, נאָר זיי האָבען אויך געשאַפען בעדייטענדע ווערק.

אויך די אַנדערע אמת־אינטערעסאַנטע דאַמען פון דער אַמאָליגער און טיילווייז אויך אין דער היינטיגער צייט, זענען געווען גרויס נישט נאָר אַלס פרויען, אַ סך פון זיי זענען געווען די, וואָס האָבען בעגייסטערט גרויסע שריפטשטעלער צו שאַפען זייערע ווערק.

אַן אמת־אינטערעסאַנטע פרוי איז געווען אייסיראָרא דונקאַן, זי האָט אין איהר לעבען געהאַט אַ סך אינטערעסאַנטע ליבעס. זי איז אויך געווען אַן אינטערעסאַנטע קינסטלערין, חוץ דעם אַלעמען נלאַט אַן אינטערעסאַנטער מענש, מיט וועלכען מען האָט אַלעמאָל געקאָנט פערברענגען זעהר אינטערעסאַנט.

אָבער אַ סך „אינטערעסאַנטע פרויען" פון היינטיגע צייטען זענען נאָר פון אַן אַנדער טיפּ. זיי לעבען נאָר אַנדערש. זיי פיהרען זיך אויף נאָר אַנדערש. זיי מיינען, אַז ווען מען נעהמט אַרויס אַ סיגאַרעטעל און מען פערריכערט עס און מען מאַכט פיף־פאַף, איז דאָס אַליין שוין אַ גרויסער אויפטוה, און אַז אויף דעם גרונד קאָן מען שוין האָבען נאָר גרויסע פּרעטענזיעס.

זיי מיינען, אַז ווען מען פיהרט אַ ליבע מיט איינעם און מען מאַכט דערביי חנ׳דלעך אַ צווייטען און מען ציהט בשעת־מעשה אַן אַ דריטען, הייסט מען שוין אַ „ראַריקאַלע", אַ „פרייער גייסט" און אַז דערמיט האָט מען שוין פּרעטענזיעס אויף „אינטערעסאַנטקייט"...

דאָס איז אָבער נישט אַזוי, און מעגען טאַקע נאַרישע מענער זאָגען, אַז דאָס הייסט אַן „אינטערעסאַנטע דאַמע" — דער אמת איז אָבער, אַז אָט דער טיפּ איז ווייט פון אמת׳ער אינטערעסאַנטקייט; אין דער אמת׳ן איז אָט דער טיפּ נאָר פונקט ווי יענער הילצערנער אַקטיאָר, וועלכער האָט געוואָלט נאָכטון דעם טאַלאַנטפולען אַקטיאָר, און אויסגעפיהרט דאָס, וואָס ער איז געבליבען נישט בלויז אַ האָלץ, נאָר ער איז אויך אַריין אין רינשטאָק...

(פ—ן).

רייכע מיידלעך פערזוכן וואס הייסט צו ארבייטן אין א פאבריק

איינאון־צוואנציג אמעריקאנער סטודענטקעס פון פאליטישער עקאנאמיע און סאציאלאגיע האבען זיך אביסעל אנגעלעזען און זהאבען א היבש ביסעל געהערט וועגען דעם, וואס פאר אנ׳אומנערעכטע ארדנונג עס עקזיסטירט און ווי אזוי מענשען וואס ארבייטען שטארבען אפט פון הונגער, ווייל זיי קענען נישט פערדינען גענוג אויף א לעבען צו מאכען, אין דער צייט, וואס אנדערע, רייכע מענשען, געהען ארום פוסט און פאסט, הוליען אוועק זייערע טעג און נעכט און עס פעהלט זיי נישט קיין פויגעל־מילך.

האבען די סטודענטקעס בעשלאסען צו איבערצייגען זיך און קריגען ערשטע האנט אינפארמאציע וועגען דעם לעבען פון די ארבייטער, צו זעהן צי אלעס, וואס עס ווערט דערצעהלט אין געוויסע ביכער איז מאקע אמת, אדער עס איז נאר אויסגעטראכטע מעשיות.

די סטודענטקעס זענען א טייל פון רייכע עלטערען, אנדערע פון באלעבאטישע הייזער, עס האט זיי אבער קיינמאל קיין זאך נישט געפעהלט, אז זיי זאלען פערשטעהן, וואס עס הייסט ארבייטען שווער פאר׳ן דאלאר, און וואס עס מיינט, נישט צו קענען קריגען אלעס אין וואס א מענש נויטיגט זיך.

זענען די סטודענקעס אוועקגעפאהרען קיין שיקאגא, און האבען בעשלאסען, פאר זעקס וואכען צייט אפצוזאגען זי דפון זייער פריהערדיגען לעבען און לעבען אלס פשוט׳ע ארבייטער מיידלעך. זיי האבען אראפגעווארפען פון זיך די שעהנע קליידער, האבען זיך אנגעטון אין ביליגע קליידלעך ווי עס געהען געווענליך ארבייטער מיידלעך, האבען פערלאזען זייערע פאלירטע נעגעל, כדי מען זאל נישט דערקענען, אז זיי זענען אינטעליגענטקעס, האבען מיטגענומען יעדע צו צוויי דאלאר אין פאקעט און זיי זענען אוועק זוכען ארבייט. איצט דערצעהלען די סטודענקעס, וואס זיי האבען איבערגעלעבט אין די זעקס וואכען צייט און וואס זיי האבען געהאט אויסצושטעהן אלס ארבייטער־מיידלעך.

נאך דעם עקספערימענט פון זעקס וואכען זענען די סטודענקעס געקומען צום בעשלוס, אז אלעס, וואס זיי האבען געלעזען אין די ביכער וועגען דער אומגערעכטיגקייט פון דער איצטיגער סיסטעם איז ווי א טראפען אין ים געגען דעם צרה׳דיגען לעבען, וואס די ארבייטער מיידלעך אויף די פאבריקען מוזען פיהרען. זיי זענען געקומען צום בעשלוס, אז אין דער וועלט הערשט ווירקליך א גרויסע אומגערעכטיגקייט און אז עס איז גאר נישטא קיין אורזאך ווארום א קליינע גרופע מענשען זאלען זיין אזוי שטיין רייך, אין דער צייט, וואס די גרויסע מאסען פיהרען אנ׳ארימען לעבען און א היבשע צאהל מענשען שטארבען ממש פון הונגער.

ארבייט האבען אלע איין און צוואנציג געקריגען. אייניגע האבען געקריגען ארבייט גלייך דעם ערשטען טאג, אנדערע האבען געמוזט ארומוואנדערען א טאג, אדער צוויי ביז זיי האבען געקריגען עפּוואס צו טון. אזוי ווי די סטודענקעס האבען נישט געהאט קיין ערפאהרונג אין וועלכער עס איז בעשטימטע ארבייט האבען זי אנגענומען די ערשטע בעסטע ארבייט, וואס איז זיי געקומען צום האנד.

די דורכשניטליכע פערדינסטען פון די סטודענקעס זענען געווען עטוואס מעהר ווי צוועלף דאלאר א וואך. מיט די געלד האבען זיי קוים, קוים געקענט אויסקומען צו דערהאלטען די נשמה און האבען גענוג כח צו ארבייטען. אויף קליידער, און אויף ראקטוירים איז ביי זיי פון די פערדינסטען גארנישט געבליבען. זיי האבע זאויך נישט געקענט אפשפארען קיין פאר דאלאר, אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט, ווען מען וועט מוזען עסען פון גרייטען און זיי האבען געזוכט אויסצוגעפונען ווי אזוי מאכען דאך די טוזענדער ארבייטער מיידלעך א לעבען. סילא, זיי, די סטודענקעס, דארפען דאך נישט קיין געלד אויף קליידער. די זעקס וואכען צייט זענען זיי ארומגעגאנגען אין די זעלבע קליידלעך אין וועלכע זיי זענען אזעק ארבייטען. אבער די מיידלעך, וועלכע ארבייטען יאהרען־לאנג אין די פאבריקען קענען דאך אלע מאל נישט ארומגעהען אין די זעלבע קליידלעך, וואו נעהמען זיי געלד אויף דעם?

די סטודענקעס האבען געשטעלט די פראגע צו די פרויען און מיידלעך אויף די פאבריקען און דער ענטפער איז געווען: אויב מען וויל האבען קליידער, אויב מען וויל געהן אמאל אין טעאטער, דאר מען קריגען א געליבטען. קען מען מיט איהם חתונה האבען איז דאך אוודאי גוט, און טאמער נישט, בעזארגט ער איך אמאל מיט א שוך און מיט א קליידעל.

ווען מע׳ בעקלאגט זיך פאר׳ן באלעבאס אז מען קען קיי זלעבען נישט מאכען מיט די צרה׳דיגע פערדינסטען ווערט ער שטארק געריהרט און פערשפרעכט צו געבען ארבייט אהיים אויף ביינאכט. מען זאל קענען פערדינען נאך א פאר דאלאר א וואך. דאס הייסט, אז אום צו פערדינען אויף א קליידעל און אפצושפארען א פאר דאלאר פאר א רעגענדיגען טאג, מוז די ארבייטער מיידל שקלאפען אויך ביינאכט, נאכדעם ווי זי האט שווער אפגעארבייט צעהן אדער עלף שטונדען בייטאג.

די ארבייטס־בעדינגונגען אין די פאבריקען זענען שוידערליכע. עס זענען דא געוועצען צו בעזיצען פרויען פון אונגעהערטער עקספלאאטאציע, אבער די געזעצען ווערען נישט אפגעהיט און קיינער קימערט זיך גארנישט ווארום די געזעצען ווערען נישט אפגעהיט. מען מוז ארבייטען אזוי שנעל ווי די מאשין און ווען מען הויבט זיך אויף פון טיש נאך א טאג ארבייט, קען מען דעם רוקען נישט אויסגלייכען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.
אנשעל שאר׳ס אמעריקאנער יודיש טעאטער
גאסטראלען פון דער וועלט - בעריהמטער אמעריק. קינסטלערין
דארא וויסמאן
פרעמיערע! פרייטאג, דעם 1-טען, שבת, דעם 2-טען, זונטאג דעם 3-טען, מיטוואך, דעם 6-טען, 9 אין אוונד פרעמיערע!
אונזער גרויבער נאבט דארא ווייסמאן אין אנשעל שאר׳ס גרויסע אמעריקאנער און וואשאווער סענסאציע

ווייב און געליבטע
2 יאהר געשפילט אין אמעריקא, 102 מאל אין קאמינסקי׳ס טעאטער אין ווארשא.
שבת, 4 נאכמיטאג און מאנטאג, דעם 4 טען, 9 אוונד צו פאפולערע פרייזען־די קינסטלערישע אויפפיהרונג פון דארא ווייסמאן אלס

די מאמע פון דער וועלט
ספעציעל פאר איהר געשריבען פון י. זאלאטארעווסקי. רעזשי: אנשעל שאר.
אכטונג! די פארשטעלונגען הויבען זיך אן פינקטליך 9 אוונד און 4 נאכמיטאג. נאכ׳ן 3-טען קלונג, וועלען די טהירען פאזיטיוו געשלאסען ווערען.
דינסטאג, דעם 5-טען מעריב, ווערט נישט געשפילט.
ס׳נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, קאריסאוויטש, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, איינענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראביגאוויטש, ראקאוו.
צדמינ: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

יודישע נייעס.

3 יודען

אין דעם נייעם נאמינירטען שטאט־ראט פון זאגרעב.

זאגרעב. (י.ט.א.) נאך דער איינפיהרונג פון דער דיקטאטור אין יוגאסלאוויען זענען, ווי בעקאנט, אויפגעלעזט געווארען אלע געמיינדע־פערוואלטונגען און שטאט ראטען, וואס זענען געוועהלט געווארען דורך דער בעפעלקערונג. אין א רייהע שטעט זענען נאמינירט געווארען דורך א „קעניגליכען אוקאז" נייע שטאט־ראטען.

אין דעם אויפגעלעזטען שטאט־ראט פון זאגרעב איז די יודישע בעפעלקערונג געווען רעפרעזענטירט דורך 3 ראטמענער, אלע ציוניסטען און נאציאנאלע יודען. אין דעם נאמינירטען שטאט־ראט געפינען זיך אויך 3 יודען. אין דער צאהל דער פארזיצער פון דער זאגרעבער קהלה ד"ר הוגא קאהן, וועלכער איז בעקאנט אלס ציוניסט.

אפיציעל ערלויבט די ציוניסטישע טעטיגקייט

אין יוגאסלאוויען.

זאגרעב (י.ט.א,) נאך דעם מאנאטליכען טערמין, אין משך פון וועלכען די רעגירונגס־ארגאנען האבען געדארפט ענטשיידען וועגען דער ווייטערדיגער טעטיגקייט פון אלע עקזיסטירענדע קארפאראציעס און ארגאניזאציעס, האט די ציוניסטישע פעדעראציע אין יוגאסלאוויען בעקומען א אפיציעלע מיטטיילונג, אז די טעטיגקייט פון אלע ציוניסטישע לאקאלע און יוגענד־גרופען, ווי אויך פון די וו. י. ז. א. פעראיינען קען אונגעשטערט פארגעזעצט ווערען.

געשטארבען פראפ. הענרי בערגסאנ׳ס מוטער.

לאנדאן, (י. ט. א.) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 99 יאהר פרוי קעטי בערגסאן, די מוטער פון בעריהמטען פילאזאף, פראפ. הענרי בערגסאן.

פרוי בערגסאן איז אנ׳ענגלענדערין און האט חתונה געהאט מיט מיכאל בערגסאן, א פוילישען יוד, וועלכע האט זיך בעזעצט אין פראנקרייך און דארט נאטוראליזירט. פרוי קעטי בערגסאן האט זיך געווידמעט דער מוזיקאלישער טעטיגקייט און איז געווען לויט דער פראפעסיע אנ׳ארקעסטער־דיריגענטין.

פראפ. סאמאילאוויטש אין פאריז.

פאריז. (י.ט.א.) דא ווערט ערווארט דער פיהרער פון דער רעטונגס־עקספעדיציע פון אייזברעכער „קראסין" פראפ. סאמאילאוויטש, צוזאמען מיט׳ן לופט־פליהער טשוכנאווסקי, וועלכע קומען פון רוים, וואו זיי האבען אפגעגעבען ערקלערונגען וועגען דער רעטונגס־אקציע פון דער נאבילע־נארדפאל־עקספעדיציע.

דער שווארצער וואלף

(ראמאן).

(70

— ווי רופט מען אייך? ניין... איהר קאנט נישט ענטפערען אויך... איך זעה ווי אייערע אויגען האבען אנגעהויבען צו לויפען, און אויסגעטראכטע נעמען אינטערעסירען מיך נישט... ווילט איהר רויכערען?

זי האט געעפענט דאס שאכטעל פאפיראסען, און צוגערוקט צו איהם.

— ניין, א דאנק.

— ריכטיג... די קרימינאליסטען זאגען, אז פערברעכער זאגען זיך תמיד אפ צו רויכערען אין אזא פאל. לאמיר אבער נישט טראכטען וועגען זיי, און בעמיהען זיך צו זיין אייגענארטיג. איך וויל אייך פערגעבען אנ׳אריגינעלע פראגע: הלמאי האט איהר נאר וואס אפגעשפילט מיט מיר אזא קאמעדיע?

— א קאמעדיע? — האט וולאדעק איבערגעפרעגט, איבערראשט פון דער מאדאם אמבערס פיפיגקייט.

— יא, א קאמעדיע דערמיט, וואס איהר פרובט צו שפילען די ראלע פון א גאנץ געוועהנליכען גנב, א ווילע האט זיך מיר אפילו אויסגעדוכט, אז איהר האט זיך פאר מיר דערשראקען.

אבער דאס אלץ איז נישט אמת, פון וואנען איך וייס עס? ערשטענס, דערפון, וואס איהר האט נישט קיין געוועהר, צווייטענס, איז דער קול אייערער א קול פון א גוט־ערצויגענעם מענשען, און דריטענס, האט איהר אויפגעהערט צו ציטערען און אנגעהויבען צו טראכטען, און לסוף — דאס, ווי־אזוי איהר האט א נעהם געטון דעם שטול בעוויזט. אז איהר זענט פיזיש זעהר שטארק. ווען איך האלט נישט אין האנד א רעוואלווער, וואלט איהר זיך מיט מיר אנ׳עצה געגעבען אין איין מינוט, הום איך ג.הער נישט צו דעם טיפ שוואכע פרויען. אלזא, צו־וואס־זשע האט איהר אפגעשפילט מיט מיר א קאמעדיע?

פערשטעהענדיג, אז זעה איז ארייגעפאלען, האט וולאדעק שוואך א שמייכעל געטון, א ציה געטון מיט די פלייצעס, אבער גארנישט געענטפערט.

די הויפט־אויפגאבע זיינע איז געווען אויסצושפילען צייט: וואס מעהר ער וועט בעווייזען צו פערברענגען מיט דער דאזיגער דאמע, אלץ מעהר מעגליכקייטען וועט לילי האבען צו ענטלויפען.

אין דעם מאמענט — האט ער אין געדאנק בערעכענט — בעדארף זי שוין זיין אין גאס.

איהם האט זיך אויסגעוויזען, אז ער זיצט אויף נאדלען. און זיין הארץ האט געהאט א פאר געפיהל פון אומפערמיידליכען אומגליק.

— הערט זשע, — האט מאדאם אמבער פארטגעזעצט — איהר זאגט נישט איבעריגא יידעל, מיין טייערער. ענטפערט תיכף אויף מיין פראגע!

— איהר... איהר ווילט דאך נישט...

— דערפאר, וואס איהר האט זיך אהער אומגעבעטען ארייגקראגען מוזט איהר כאטש, ווע־ניגסטענס, בעפרידיגען מיין נייגעריגקייט...

— אבער... אויב, ווי איהר זאגט, איך האב געשפילט, אדער שפיל א קאמעדיע, טא ווי־אזוי קאנט איהר מיינען, אז איך וועל ווייטער זיין אויפריכטיג?

— ריכטיג, איך האב גלייך געוואוסט, אז איהר זענט נישט קיין נאר... א גרויסער שאד!

— א שאד, וואס איך בין נישט קיין נאר?

א שאד, וואס איהר פערנעהמט זיך מיט אזעלכע זאכען, איך בין נישט קיין גאר יונגע פרוי. אין מיין לעבען האב איך זיך געטראפען מיט א סך מענער, און איך האב אין אייך גלייך דערקענט א פעהיגען מענשען... איך זאג עס אייך נאכאמאל — עס איז א גרויסער שאד, וואס איהר האט פאר זיך נישט געפונען קיין פאסענדע בעשעפטיגונג, מיינט נישט, חלילה, אז איך האב רחמנות אויף אייך, איך בין ווייט פון אזעלכע זאכען... איהר זענט. פערשטעהט איהר מיך, נישט קיין איבעריגער חכם, נישט־קוקענדיג אויף אייער גאנצער קלוגשאפט, און די איינציגע היילונג פאר אייך איז — די שטרענגסטע שטראף...

— איהר ווילט זאגען: טורמע, מאדאם?

— יא! איך זאג אייך אפען: ווען מיר וועלען ענדיגען אונזער געשפרעך, וועט איהר אוועק אין טורמע אריין!

— אויב אזוי, איז עס לחלוטין איבעריג, איך זאל אייך דא פערווייל פערווייל, און דערצעהלען די געשיכטע פון מיין לעבען. איהר קאנט גלייך ארויסרופען אייער דינערשאפט, און בעפעהלען ארויסצורופען פאליציי.

אין דער מאדאם אמבערס אויגען האט א בליצעל געטון א כעס׳דיג פייערל.

— איהר זענט גערעכט: מאלווינע שלאפט נאך נישט. איך וועל איהר אנקלינגען, און איהר, ביטע, זיצט, און ריהרט זיך נישט. געדענקט, איך האב ביי זיך א רעוואלווער!

נישט ארונטערלאזענדיג די אויגען פון גנב, האט זי אנגעטאפט דאס קנעפעל פון עלעקטרישען גלעקעל.

ערגיץ ווייט אין די שטובען האט אפגעהילכט א זילבערנער לאנגער קלאנג.

א שאד, וואס איהר פערמאגט אזא אומסימפאטישען כאראקטער — האט מאדאם אמבער א שמייכעל געטון — ווען איהר זענט א ביסעל פריינדליכער, וואלט מיט אייך געווען גאנץ ליבליך זיך צו אונטערהאלטען.

וולאדעק האט גארנישט געענטפערט: ער האט נישט געהערט, וואס זי רעדט צו איהם.

זיין אייזערנער ווילען האט זיך, דאכט זיך, אנגעהויבען אפצושוואכען, מחמת איצטער האט ער געקעמפט נישט פאר דער געליבטער זיינער, נאר פאר זיך גופא.

צוליב זיך אליין האט ער נישט איבעריג זיך געוואלט מיהען.

זיין אומרוהיגקייט און נישט־דעצידירטקייט האבען זיך בולט אנגעהויבען אפצומאלען אויף זיין בלאסען, פינסטער־געווארענעם פנים...

(פארטזעצונג קומט)

לטובת די וואָרים-שטובען.

ה׳ שמואל לאַנגער (בזשעזשינער 31) האָט איבערגעגעבען 10 ברויט פאַר דער וואָרים- און דערנעהרונגס-פונקט, וועלכער געפינט זיך אין לאָקאַל פון דעם פעראיין „עזרת-אחים“ (פראַנציש-קאַנער 30).

היינטיגע לעצטע פאָרשטעלונג פון „אַזאַזעל“.

היינט גיט דער „אַזאַזעל“ די לעצטע פאָר-שטעלונג אין „פילהאַרמאָניע“.

די געצעהלטע פאָרשטעלונגען, וועלכע דער „אַזאַזעל“ האָט געגעבען ביי אונז אין שטאָט זענען אַראָפּ מיט גרויס ערפאָלג. די היינטיגע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג וועט זיכער צוציהען אַ׳עולם, וואָס וועט אָנפולען די „פילהאַרמאָניע“, כדי זיך צו געזעגנען מיט דעם קינסטלער-אַנסאַמבל.

איז „ארדט“

צום לעצטען מאָל „מאַסקאַראַד“.

היינט ווערט צום לעצטען מאָל געשפּילט דער ערשטקלאַסיגער קאַרנאַוואַל-פּראָגראַם „מאַסקאַראַד“, וואָס האָט זיך געהאַלטען 6 וואָכען אויפ׳ן אַפיש, און געוואונען פיל אַנערקענונג ביי דעם גרויסען עולם פריינד און פערעהרער פון אונזער לאָדזער קונסט-טעאַטער.

אַ רייה נומערען פון דעם דאָזיגען פּראָגראַם האָבען אַ גרויסען קינסטלערישען ווערט, און זיי וועלען בלתי שום ספק בלייבען אין דעם רעפּער-טואַר-אוצר פון דעם „ארדט“, וועלכער איז געוואָ-רען אַ שם דבר מחוץ לאָדז, און וועלכען מ׳האָלט אין איין איינלאַדען אויף גאַסטשפּילען סיי קיין אויסלאַנד, סיי אין וואַרשא, ווילנא, לעמבערג, קראָקא.

צום מאָרגענדיגען ערשטען אויפ-טריט פון דאָראַ ווייסמאַן.

די פּראָבען צום מאָרגענדיגען אויפטריט פון דער בערימטער אַקטריסע דאָראַ ווייסמאַן, אין היגען יודישען טעאַטער, זענען אין פולען גאַנג.

דער פילהאַרמאָניע-זאַל איז רעמאָנטירט גע-וואָרען. עס זענען אריינגעשטעלט געוואָרען נייע, בעקוועהמע בענקלעך. מען מאַכט נייע דעקאָראַ-ציעס און דער רעזשיסער און מחבר אַנשעל שאָר אַרבייט אויף אַלע כלים, אַז זיין פּיעסע „ווייב און געליבטע“, זאָל אויסגעפיהרט ווערען מיט דער געהעריגער קינסטלערישער פעראַנטוואָרטליכ-קייט.

מעלדונג.

אכטונג, מענער-מאַגאַזין-אַרבייטער!

היינט, דאָנערשטאָג, 11 אַ זייגער פריה, קומט פאָר אַ גרויסע פערזאַמלונג פון מענער-מאַגאַזין-פאַך אין אונזער פעראיינס-לאָקאַל קאָנסטאַנטינער 26.

די טאָג-אָרדנונג פון דער פערזאַמלונג נעמט אַרום:

1) בעריכט פון דער קאָנפערענץ מיט די מייסטער
2) די יעצטיגע לאַגע אין פאַך. קומט פינקטליך!

די פערוו. פון פראָפ. פעראיין פון בעקלייד-אַרב. אין פוילען, אָפּט. לאָדז, קאָנסטאַנטינער 26.

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
נאַרוטאָוויטשא 11, טעל. 33-16
נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

די פערוואַלטונג פון דער לאָדזער יודישער קהלה

מאַכט בעקאַנט, אַז דעם 5-טען מערץ ד. י. וועט איבערגעוויזען ווערען דעם סעקוועס-טראַציאָנס-אַמט צום אייגקאַסירען דעם עטאַט-רעגיסטער אויפ׳ן 1928 יאָהר פון די גאַסען:

אַבראַמאָווסקיעגאָ, אַנדזשעיאַ, צעגעלניאַנאַ, טשערוואָנאַ, דרעווגאָווסקאַ, צוואַנ-גיעליצקאַ, גלובנאַ, קאַראָלאַ, קאַנטנאַ, קאָפּערניקאַ, נאָוואָ-צעגיעלניאַנאַ, מאָ-ניושקי, אָגראָדאָוואַ, פּאָדרזשעטשנאַ, ראַדוואַנסקאַ, ראָקאָטשינסקאַ, זאַמענהאָפאַ.

צוליב דעם, וואָס דער מאַגיסטראַט נעמט פאַר איינקאַסירען דעם עטאַט 15 פּראָצ. ליגט אין די אייגענע אינטערעסען פון די עטאַט-צאָהלער, אַז זיי זאָלען די עטאַט-חובות

אריינטראגען זאפארט דירעקט אין דער קאסע פון לאדזער דיסקאנטא-באנק (פיעטריקאווער 43)

אידער דער עטאַט-רעגיסטער ווערט איבערגעוויזען דעם מאַגיסטראַט.

דאָס אַריינטראָגען רעקורסען שטעלט לחלוטין נישט אָפּ די פליכט פון איינצאָהלען דעם עטאַט.

לאָדז, דעם 27-טען פעברואַר 1929.

וואָלענע, בוימוואָלענע שטרימף, לייכטע שטאָפען און קאַזשמירען

זענען זעהר לאַנג דויער-האַפטיג, דערהאַלטענדיג ביז צום סוף דעם נייעם אויסזעהן, אויב זיי זענען זאָרגפעלטיג געוואַשען, פאָרזיכטיג און אָהן קאָכען.

שטרימף פון אַלער אַרט און סאָרט — גראָבע און דינע, גלאַטע און געמיסטערטע, וואַרימע טריקאָ׳צען, וואָלענע העמדלעך בלויזיגע צו וויג-טער-ספּאָרטען א. ז. וו. אַנציגער, וועלכע ווערען זעהר אָפט געשעדיגט נישט צוליב׳ן טראָגען נאָר פשוט דורכ׳ן וואַשען אויף אַ פעהלערהאַפטען אופן!... די גאַרן-פעדים ווערען שוואַך, די וואָל ווערט האַרט און נישט גלאַטיג, און די קאָלירען פערמישען זיך, נאָך מעהר, אויב ס׳איז געקאָכט, וואָס איז ווירק-ליך אַ באַרבאַריזם, אויף וואָס מ׳קען זיך נישט דערלויבען... אַזוי אויך אויף פרעסען מיט אַ צו הייס אייזען... דאָס זענען זאַכען וואָס אין בוכשטעבליכען זין פון וואָרט זענען נישט דערלאָזבאַר... נאָר בענוצענדיג לוקס צום וואַשען, מיידט מען אויס די שעדיגונג פון די שטאָפען, מיט איין וואָרט מען דאַרף וואַשען אויף אַ ראַציאָנעלען אופן און מיט אַ געהעריג מיטעל. וואַשען דורך אויסדרעהען אין די הענד — קיינמאָל נישט רייבען און נישט אויסדרעהען. וואָלענע שטרימף, שאַלען, סוועטערס א. אַז. וו. אויב זיי זענען פערשמוצט וואַשען אויסשליסליך אין שוים פון לוקס, און מען דערציעלט איבעררעשענדע רעזולטאַטען, ווייל די אַנ-ציגער וועלען האַלטען זעהר לאַנג, דערהאַלטענדיג ביז ענדע דעם נייעם אויסזעהן.

PRÓBKA DARMO

Kupon. Do firmy „Sunlajt“ Sp. Akc., Skrzynka Poczt. 479, Poczta Główna, Warszawa.—

כ׳בעט מיר צו שיקען אומזיסט אַ פּעקעל „לוקס“, וואָס איז גענוג אויף אַ פּראָבע-וואַשען.

נאָמען און פאַמיליע————אדרעס————

(מ׳בעט שרייבען דעם אדרעס דייטליך און פוליש) M.F.55

L.P.55—8

Kasa Kupiecko-Kredytowa Spółdz. z odp. ogr. — w Łodzi. —

Sprawozdanie za miesiąc styczeń 1929 r.

	OBROTY WINIEN	MA
1. Kasa	1.749.452,03	1.771.224,56
7. Pocztowa Kasa Oszczędności	842.487,43	899.361,80
13. Bank Polski	613.216,50	609.283,05
20. Rachunki Bieżące	637.716.—	528.805,53
27. Średnia Waluta u Korespondent.	141.028,14	187.912,87
33. Nostro	118.056,53	124.037,46
40. Dyskonto	173.764,72	112.274,87
47. Wpływy Inkasowe	1.015.864,99	1.001.467,38
53. Weksle w Proteście	42.402,32	40.219,98
60. Inkaso Portfelowe	67.518,35	99.218,09
67. Koszty Protestów	4.530,11	4.346,90
73. Lokaty	5.476,42	20.728,75
80. Sumy Przechodnie	170.817,30	114.147,18
87. Odsetki	1.348,20	8.433,10
93. Prowizja	3.844,21	12.166,56
100. Koszty Handlowe	7.483,95	31,16
107. Udziały		6.061,35
113. Wpisowe		600.—
120. Weksle Średniej Waluty	134.282,30	146.991,54
127. Przeprowadzenie	74.050,71	62.059,51
133. Podatki i Świadczenia Socjalne	195,94	830,94
140. Ruchomości	257.—	
143. Różnice Kursowe	101,87	68,89
147. Manca I Sup. Kasy		104,28
151. 10% Podatku Dochodowego		4,23
154. Redyskonto		53.515,04
158. Rachunek Depozytu	9.915,85	
162. Weksel w Depozycie		9.915,85
171. Różni za Inkaso	1.360.137,11	1.194.324,54
177. Inkaso u Różnych	794.071,71	978.465,17
185. Dokumenty do Inkasa	1.194.939,29	1.176.358,40
	9.162.958,98	9.162.958,98

קוואַליפיצירטע
שטאַפּערינס
ווערען פון זאָפאָרט גע-זוכט ביי בוגייסקי, נאָוואָ-צעגעלניאַנא 41a.

קוואַליפיצירטע
קראַוואַטען-נייהערס
ווערען פון זאָפאָרט גע-זוכט, פּיעטריקאָווער 64. צו ערפאַהרען ביים וועכ-טער. 6405

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און ווענערישע קראַנקה-ייטען און ליבעסשוואַכקייט נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעהמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונט. בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, גלידער, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פּראַצאָווניע פון מעכאַנאָטעראַפּיע, אָרטאָפּעדיע, אין ז. עלעקטריזאַציע, ליכט אַ. ז. וו. נעהמט אָן פון 5—7 אין אָוונט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסולטאַציעס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער היילקאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
אינטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדערער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענע-רישע קראַנקהייטען. מענער-שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנד-לונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי
J. REDER
ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)
נעהם אָן אַלערליי שלאָסעריי-אַרבייטען צו ביליגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.
פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. טאָר׳ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט אַ שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
נאָכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ „ 8 „
פאַר אַ מילימעטער-שורה: פאָר׳טער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.